

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

4^E JAARGANG

WOENSDAG 19 MAART 1919

No. 168

INHOUD

	Blz.
HET POSTVERKEER TUSSEN NEDERLAND EN BELGIË GEDURENDE DEN OORLOG door <i>J. Oomkens</i>	277
De Banque de France in 1918 door <i>Mr. L. F. A. M. v. O.</i> ..	278
Uitgevoerde en voorgenomen Verbeteringen van onze Scheepvaartwegen V door <i>Ir. V. I. P. de Blocq van Kuffeler</i> ..	280
De Toekomst van Rotterdam	282
De Werkzaamheid van Amerikaansche Bankvestingen in den Vreemde	283
De Rijksmiddelen	285
AANTEKENINGEN:	
Verbod van immigratie in de V. S.	285
Bedrijfstellingen	285
Het goudvraagstuk in de Vereenigde Staten	286
In- en Uitvoer van Engeland	287
Duitsche economische belangen in de provincie Posen ..	287
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	288
BOEKAANKONDIGING:	
Eduard van Biema: <i>Les Huguetan de Mercier et de Vrijhoeven</i>	289
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	289
MAANDCIJFERS:	
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen ..	290
Giro-kantoor der Gemeente Amsterdam	291
Overzicht der Rijksmiddelen	291
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	291-299
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telef. Nr. 3000. Telegr. adres: *Economisch Instituut.*Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 15,—. Buitenland en Koloniën f 17,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

17 MAART 1919.

De toestand van de geldmarkt bleef de afgelopen week tamelijk onveranderd. In verband met de medio-betalingen was er enkele dagen iets meer vraag, in de noteeringen kwam er echter geen verandering van beteekenis. Prolongatie noteerde 4 à 4½ pCt., particulier disconto was tegen 3½ à 3¾ pCt. te plaatsen. De rente voor gemeentewissels was wederom zeer onregel-

matig. Enkele kleine posten werden tot 4 en 4½ pCt. afgedaan, de meeste dagen waren de noteeringen echter nominaal op ca. 4½ pCt.

* * *

De Minister van Financiën doet wederom zijn maandelijksch beroep op de geldmarkt tot het plaatsen van schatkistpapier. Aangeboden worden promessen met een looptijd van 3 en 6 maanden en 4½ pCt. biljetten met een looptijd van 1 jaar tot een totaal bedrag van 80 miljoen gulden, waartoe de inschrijving is opengesteld op Donderdag a.s.

* * *

De wisselmarkt was de afgelopen week vast en zeer levendig. Vooral in Marken vonden groote omzetten plaats tot sterk oplopende koersen, waarbij de daling van de laatste week weder geheel werd ingehaald. Do krachtige bestrijding van de Spartacistische onlusten deed weder meer vertrouwen ontstaan, zoodat van verschillende kanten weder groote posten werden opgenomen. De economische toestand wettigt echter nauwelijks een dergelijke snelle stijging. De koersen in de andere neutrale landen bleven dan ook geregeld bij de onze ten achter, waardoor heden wederom een reactie intrad en de markt flauw sloot op ca. 25.25, nadat Zaterdag tot 26.40 was afgedaan.

HET POSTVERKEER TUSSEN NEDERLAND EN BELGIË GEDURENDE DEN OORLOG.

Het belangwekkende artikel over het werk der Relief-Commissie van de hand van den heer Jan Schilthuis in een der laatste nummers van dit tijdschrift ¹⁾ geeft mij aanleiding tot de volgende mededeelingen betreffende het postverkeer Nederland-België v.v. gedurende den oorlog.

De eerste maanden, volgende op de Duitse invasie, was officieel de postale gemeenschap tusschen ons land en den zuidelijken nabuurstaat verbroken. Deze toestand schonk het leven aan een uitgebreiden en dikwijls goed ingerichten smokkeldienst, veelal door Belgen georganiseerd, die zich hiertoe echter niet belangeloos leenden, maar buitensporige prijzen vroegen voor de verzending van een nieuwsbericht. Het is uiteraard niet mogelijk om den omvang van dit sluikverkeer eenigszins nauwkeurig in cijfers aan te duiden, maar blijkens per post voor de smokkelaars uit het binnenland ter reëxpeditie aankomende hoeveelheden brieven, laat zich vrij zeker vaststellen, dat dagelijks honderden, wellicht duizenden stuks correspondentie langs onwettige wegen werden verzonden. Het door de grondwet gewaarborgde briefge-

¹⁾ Pag. 177, No. 164.

heim verbod in dezen stappen te doen, die zonder dat vermoedelijk genomen zouden zijn.

In den aanvang van Februari 1915 stelde eindelijk de Duitse overheid de gelegenheid open voor de uitwisseling heen en weer van gewone en aangeteekende briefkaarten, open brieven, betreffende zaken, monsters en drukwerken in het verkeer met Antwerpen, Brussel, Luik, Verviers, Welckenraedt en de voorsteden der eerste vier plaatsen.

De Nederlandsche postadministratie in een niet genoeg te prijzen zorg voor een zooveel mogelijk feillooze uitvoering van den postdienst met het buitenland, teneinde verkeerde en ongewenschte gevolgtrekkingen uit onjuiste verzendingen te voorkomen, concentreerde de uitwisseling te Utrecht, waar een afzonderlijk bureel werd opgericht voor het verkeer met België. Met een waarlijk on-Hollandsche ruimheid van opvatting werd den verantwoordelijken chef de vrije hand gelaten in de inrichting van het bureel en de aanwerving van personeel, dat wegens de mobilisatie van de eigen werkkrachten der administratie, grootendeels uit outsiders werd gerecruteerd. Met het oog op de snelheid en ter vermijding van fouten werd Utrecht tevens aangewezen voor de verzending naar het bureau militaire belge te Calais, van waar uit de distributie over het Belgische leger en tevens over het kleine onbezette Belgische gebied plaats had.

Het uitzoeken der poststukken geschiedde met de uiterste zorgvuldigheid. Nadat de eerste triëring de stukken had gesplitst in die voor bezet België, het Belgische leger, het onbezette gebied en niet toegelaten correspondentie, n.l. die, welke niet aan de gestelde bepalingen voldeed, of onduidelijke adressen droeg, werd dit alles weer nauwkeurig nagezien door een tweede ploeg, belast met het verzamelen in bundels met ter vermijding van verwarring verschillend gekleurde adressen voor de diverse richtingen. Daarna werden door afzonderlijke controleurs steekproeven genomen uit de aldus afgewerkte bundels.

Het verkeer nam binnen eenige maanden een reusachtige vlucht. In Juli 1915 werden op sommige dagen aantallen van 60.000 à 70.000 stuks gewone correspondentie bereikt. Behoudens eenige duizenden zakenbrieven, waarvan ten hoogste de helft uit werkelijke handelsbrieven bestond, werd dat groote aantal gevormd door briefkaarten, voornamelijk verzonden door de Belgische uitgewekenen en de geïnterneerden. Deze laatsten waren met een vrijgevege uitbreiding van den in het postverdrag van Rome aan krijgsgevangenen toegestane portvrijdom, van alle postale rechten vrijgesteld.

Ook het verkeer van expresse en aangeteekende zendingen bereikte een ongewone hoogte. Per dag werden daarvan gemiddeld respectievelijk 250 en 1500 stuks uitgewisseld. Voor verreweg het grootste gedeelte waren de aangeteekende stukken gewone briefkaarten, die om eenige meerdere zekerheid en het recht van reclame te hebben, aangeteekend werden verzonden. Die zekerheid was echter zeer beperkt, daar beslagnemingen door de militaire overheid aan de orde van den dag waren en de postautoriteiten hiertegenover machteloos stonden. Dezen volstonden bij reclamaties met een „es wird anheim gestellt sich an die Kommandantur des... Armeekorps zu wenden." Veelal waren die beslagnemingen ook alleen van tijdelijken aard en werden de stukken na eenigen tijd weer vrijgegeven. In aanmerking genomen, dat alle brieven, ook de aangeteekende, open moesten worden verzonden, terwijl de laatstbedoelde dikwijls groote bedragen (f 25.000 in Duitsch courant was geen zeldzaamheid) bevatten, is het opmerkelijk, dat over vermissing van gelden nooit een gegronde klacht werd ontvangen. Slechts eenmaal in de geheele 4 jaar, dat de post langs den abnormalen weg werd verzonden, is bij de Duitse censuur een bedrag van 1000 Mark tijdelijk zoekgeraakt.

Tegenover het Nederlandsche uitwisselingskantoor stond de eerste twee jaren het Duitse kantoor te Aken als verzamelpunt van de uit en naar bezet-België verzonden wordende post. Daarna werd Emmenrik voor die functie aangewezen. Men had hier in het algemeen mildere opvattingen dan te Aken, waar alle pogingen door ons aangewend om de strenge verkeersbepalingen te omzeilen, schipbreuk leden. Tastenderwijs werd na de verplaatsing naar Emmenrik getracht, meer plaatsen in België te bereiken en inderdaad ging dit zoo voorspoedig, dat weldra de correspondentie voor het geheele generaal-gouvernement België werd doorgezonden. Slechts het etappen-gebied, voornamelijk omvattende de provinciën Oost- en West-Vlaanderen, Henegouwen, Namen en Luxemburg, waar het militaire régime heerschte, bleef onverbiddelijk buiten geregeldde gemeenschap. Doch zelfs hier waren de autoriteiten niet van menselijke gevoelens gespeend. Vele malen gelukte het, een uitgewekene, die in de lange oorlogsjaren niets van zijn naaste familie had gehoord, door het intermediair van de Etappeninspectie te Gent in verbinding met de zijnen te brengen.

Dank zij de brievenpost, had de Belgische kunstnijverheid gelegenheid hare producten, voornamelijk kant- en korallenborduurwerk, naar hier te verzenden. Dikwijls waren bij de gesloten briefpostzendingen (door de Duitse censuur na onderzoek gesloten) groote doozen met aanzienlijke waarde aan kanten, blijkende uit bijgevoegde Belgische binnenlandsche vrachtbrieven. De Nederlandsche wettelijke bepalingen verboden echter om van den aldus kenbaar gemaakten inhoud aangifte aan de belastingadministratie te doen, zoodat met leede oogen aangezien moest worden, hoe de Nederlandsche fiscus aanzienlijke baten derfde. Ook vond een levendige verzending over en weer plaats van effecten door tusschenkomst van de groote banken.

In de laatste maanden vóór de Duitse débacle bereikte het verkeer, vooral van aangeteekende zendingen, een buitengewone hoogte. Augustus stak hierbij uit met een totale ontvangst en verzending van rond 95.000 aangeteekende stukken, een aantal, dat door geen ander postkantoor hier te lande, alles bij elkaar genomen, wordt bereikt. Daarna daalden echter de cijfers met veelzeggende snelheid, tot ten laatste November nog slechts een nadruppeling bracht van de in België geposte stukken, die zeer onregelmatig werden doorgezonden.

In het algemeen moet de dienstuitvoering aan Duitse zijde, waar de personeeltoestanden nog zooveel moeilijker waren dan in ons land, geroemd worden. Voor zoover niet de legerautoriteiten door hare maatregelen den regelmatigen gang van den postdienst beletten, ging deze even accuraat als in normale omstandigheden.

Het behoeft geen betoog, dat de gewone internationale bepalingen voor de bijzondere omstandigheden meer dan eens ontoereikend waren en er à l'instar van den Romeinschen praetor iuris adiuvandi gratia moest worden ingegrepen.

Op 1 December 1918 is deze historische postale uitwisseling geëindigd, nadat een 14-tal dagen te voren de thans nog gevolgd wordende weg via Brugge geopend was voor de verzending naar het langzamerhand weder door de Belgen in bezit genomen land.

11 Maart '19.

J. OOMKENS.

DE BANQUE DE FRANCE IN 1918.

Met een juichkreet, gehouden binnen den statigen toon, welke de verslagen van de Banque de France steeds kenmerkt, vangt het verslag over het veelbetekenende jaar 1918 aan:

„Après quatre années d'une lutte héroïque, la France victorieuse voit triompher l'idéal de liberté et de justice pour lequel elle a combattu avec ses vaillants Alliés de la

Coalition du Droit. Son territoire est entièrement libéré. Ses courageuses populations du Nord et de l'Est, dont les atroces rigueurs de l'invasion n'ont pu abattre la fermeté d'âme, ont repris leur place au foyer national. La grande iniquité de 1871 est réparée: dans l'irrésistible élan d'un sentiment qu'un demi-siècle de séparation n'a fait que fortifier, l'Alsace et la Lorraine ¹⁾, enfin délivrées, sont revenues à la Mère Patrie."

Daarna volgt een eeresaluut aan de dappere Fransche soldaten, onder wie zeshonderd dienaren van de Banque de France geteld werden, die het leven op het slagveld lieten. Behalve aan deze „artisans de la Victoire" brengt het verslag ook dank aan de thuisgebevenen, die met verdubbelde energie moesten arbeiden aan het in stand houden van het economisch leven van het vaderland.

Naast het alles in de schaduw stellend feit van de overwinning, is het tweede evenement, dat 1918 voor de Banque de France buitengewoon belangrijk maakte, de verlenging van haar Octrooi voor 25 jaar, welke haar in de zitting van den Senaat van 19 December met algemeene stemmen en onder handgeklap werd verleend. De Minister van Financiën Klotz had met de verdediging van zijn wetsvoorstel een nog dankbaarder taak dan in de Kamer; hij had voor de Bank slechts lof te oogsten, zoowel van den rapporteur Milliès-Lacroix als van den Senator Ribot, oud-Minister van Financiën, die den tegenwoordigen financieelen toestand van Frankrijk besprak. Wij hebben den plicht te erkennen, zeide Milliès-Lacroix, dat gedurende den oorlog en den tijd daarvoor, de kenmerken van de operaties van onze groote nationale emissiebank zijn geweest voorzichtigheid, wijsheid en zorg om mede te werken aan de uitbreiding van den handel en de industrie van Frankrijk, en om den Staat gedurende den moeilijken oorlogstijd op verstandige, toegewijde en vaderlandslievende wijze hulp te verlenen.

Het is opmerkelijk, dat de Minister van Financiën van deze gelegenheid gebruik maakte de bankbiljetten-inflatie te geeselen en deze als de voornaamste oorzaak van de prijsstijging der goederen aan de kaak te stellen, om daarna als noodzakelijken eisch naar voren te brengen, dat na het teekenen van den vrede de financieele politiek van het Fransche Gouvernement gericht moet zijn op het verminderen van de leeningen bij de Banque de France, hetgeen wil zeggen, voegde hij er aan toe, op het herstel van ons nationaal ruilmiddel. Hij wees daarbij op de belofte, afgelegd in September 1914 door den toenmaligen Minister van Financiën Ribot aan den Gouverneur van de Banque de France Pallain, dat de terugbetaling van de schuld van den Staat binnen zoo kort mogelijken termijn zou plaatsvinden, hetzij door de gewone budgetaire middelen, hetzij door in de eerste plaats de gelden van de eerste leeningen of andere buitengewone geldbronnen daarvoor te bestemmen. Daarop liet hij volgen onder algemeene instemming van den Senaat:

„Il a été possible de lutter avec un succès relatif pendant la guerre contre la crise monétaire à l'aide de moyens de trésorerie; aucun expédient ne permettrait d'éviter une catastrophe si les mêmes errements devaient se perpétuer pendant la paix. Il y a des situations qu'aucun procédé technique ne permet de pallier. Le redressement de notre situation fiduciaire, condition vitale de notre relèvement économique, est une problème qui dépasse la virtuosité des financiers. Il est posé dans toute son ampleur devant le gouvernement et les Chambres: l'avenir économique du pays sera ce que le fera leur sagesse et ce sont eux qui en porteront l'honneur ou la responsabilité."

Thans terugkeerend tot het jongste verslag van de Banque de France treffen wij daar opmerkingen aan,

¹⁾ Verderop in het verslag wordt warme dank gebracht aan de Fransche inwoners van Elzas-Lotharingen, die sedert de bevrijding reeds belangrijke bedragen aan goud bij de Bank gestort hadden, welke zij aan de nasporing van het Duitsche bestuur hadden weten te onttrekken.

die geheel in dezelfde richting gaan als de redevoering van Minister Klotz in den Senaat. De bankbiljetten-circulatie moet ingekrompen worden; de overmatige uitgifte drukt op de wisselmarkt, verergert de crisis in de prijzen der goederen: „le remboursement de la dette de l'Etat envers la Banque est la condition nécessaire de cet allègement et l'unique moyen de rétablir un régime monétaire normal."

Het verslag herinnert er aan, dat de Bank in de droevige uren, toen de toekomst van het vaderland op het spel stond, niet gearzeld had zonder eenige limiet te voldoen aan de crediteischen, die de nationale verdediging stelde. „La Banque de France a fait un pacte avec la Victoire. Ce pacte les événements l'ont ratifié."

Als buitengewone mededeelingen vinden wij in het verslag de bepalingen van het nieuwe Octrooi vermeld. ⁴⁾

Van de wanverhouding in de samenstelling van de activa geeft de eindbalans wederom een duidelijk beeld. De balans sluit met een cijfer van frs. 34.114 miljoen (einde 1917 frs. 25.781 miljoen).

De activa bestaan in ronde cijfers:

voor frs. 20.876 miljoen (einde 1917 frs. 15.915 miljoen) aan voorschotten aan den Staat, in verschillende vormen verstrekt;

voor frs. 5.796 miljoen (einde 1917 frs. 5.597 miljoen) aan munt en muntmateriaal;

voor frs. 2.336 miljoen (einde 1917 frs. 786 miljoen) aan tegoed in het buitenland;

voor frs. 1.052 miljoen (einde 1917 frs. 850 miljoen) aan wissels;

voor frs. 1.029 miljoen (einde 1917 frs. 1.141 miljoen) aan moratorium-wissels;

voor frs. 1.216 miljoen (einde 1917 frs. 1.223 miljoen) aan voorschotten op effecten en goederen;

voor frs. 1.809 miljoen (einde 1917 frs. 267 miljoen) aan diverse andere activa.

Daartegen balanceeren als creditposten:

Kapitaal, Amortisatie en Reservefondsen: frs. 663 miljoen (einde 1917 frs. 225 miljoen);

Uitstaande biljetten: frs. 30.249 miljoen (einde 1917 frs. 22.336 miljoen);

Crediteuren in rekening-courant: frs. 2.478 miljoen (einde 1917 frs. 2.991 miljoen);

Diverse andere passiva: frs. 724 miljoen (einde 1917 frs. 227,8 miljoen).

Vergelijken wij genoemde gegevens met die van de eindbalans van 1913, dan komen wij voor zeer belangrijke verschilpunten te staan; de cijfers zijn uitgedrukt in miljoenen francs:

Activa	Einde 1913	pCt.	Einde 1918	pCt.	+ of -
Munt en Muntmat. . .	4.158	59,50	5.796	16,99	+ 1.638
Tegoed in het buitenl. . .	—	—	2.336	6,85	+ 2.336
Wissels	1.527	21,85	2.081	6,10	+ 554
Voorschotten op Effecten en Goederen . .	772	11,05	1.216	3,56	+ 444
Id. aan den Staat . .	205	2,94	20.876	61,20	+20.671
Diverse Activa	326	4,66	1.809	5,30	+ 1.483
Totaal	6.988	100,—	34.114	100,—	+27.126

Passiva

Kapitaal, Amortisatie- en Reservefondsen . .	225	—	663	—	+ 438
Uitstaande bankbilj. . .	5.713	—	30.249	—	+24.536
Cred. in rek.-courant. . .	979	—	2.478	—	+ 1.499
Diverse Passiva	71	—	724	—	+ 653
Totaal	6.988	—	34.114	—	+27.126

De verschillen, aangegeven in de laatste kolom, behoeven geen naderen uitleg; zij spreken voor zich zelf. Wel dient de aandacht gevestigd te worden op de belangrijke verschuivingen in de activa, welke aan het einde van 1918 zijn te constateeren. Het zwaartepunt van de dekking der bankbiljetten en der overige passiva is geheel verschoven van het metaal en de wissels naar de voorschotten aan den Staat, zoodat in den oorlogstijd het percentage van de

⁴⁾ Deze werden reeds vroeger door ons behandeld (zie in dit tijdschrift pag. 697 en vlg. van den vorigen jaargang.)

schuld van den Staat aan de Bank in de activa geklommen is van 2,94 tot 61,20 pCt. ¹⁾

Onder het tegoed in het buitenland komt een belangrijk crediet voor bij de schatkist der Vereenigde Staten van frs. 1.036 miljoen, zijnde de tegenwaarde op goudbasis van \$ 200 miljoen. Dit crediet is door de Fransche schatkist gecedeerd aan de Banque de France, die de financiering daarvan om niét op zich heeft genomen, onder beding, dat de winst, welke de Bank met de realisatie van dit crediet zal maken boven den prijs van cessie, aan de Fransche schatkist zal ten goede komen.

Het bedrag der moratorium-wissels daalde van frs. 1.141 miljoen tot frs. 1.029 miljoen. Het hoogsté bedrag dezer uitgestelde wissels kwam voor op 1 October 1914, namelijk frs. 4.476 miljoen, zoodat dus sedert dien frs. 3.447 miljoen werd afbetaald. Waren reeds in December 1917 en Juli 1918 decreten uitgevaardigd, welke den kring van debiteuren, die van het moratorium konden profiteeren, kleiner maakten, den 29sten December j.l. werd bepaald, dat, behoudens eenige uitzonderingen, waarvan de voornaamste betrekking hebben op debiteuren, die nog gemobiliseerd zijn, hervatting van betaling op of na 31 Maart 1919 kan geëischt worden.

Wij moeten met deze aantekeningen volstaan, en twijfelen niét of het verslag der bank over 1918 zal blijken één der belangrijkste perioden van haar bestaan te hebben behandeld. Er werden culminatiepunten bereikt, die waarschijnlijk voorgoed tot de geschiedenis zullen behooren. Mr. L. F. A. M. v. O.

UITGEVOERDE EN VOORGENOMEN VERBETERINGEN VAN ONZE SCHEEP- VAARTWEGEN. *)

c. Binnenscheepvaartwegen.

1°. *De Rijn en zijne verbindingen.* Heeft enerzijds ons land in economischen zin een ontzettend voordeel door het feit, dat de monden van drie groote rivieren binnen zijn grenzen vallen, anderzijds hebben de groote rivieren onzen voorvaderen heel wat ellende en angstige oogenblikken bezorgd, wanneer bij ijsgang zich ijsdammen vormden, het water daarachter hoog opstuwde, de dijken bedreigend en deze veelal doorbrekend; met het gevolg, dat groote rampen plaats hadden door overstroming van omvangrijke deelen der belangrijkste gewesten. Het duurde tot het midden van de vorige eeuw eer men er toe over wist te gaan door eene systematische verbetering onzer groote rivieren het gevaar, dat deze telken jare bij hoog opperwater en ijsgang opleverden, geleidelijk aan te gaan verminderen. De rivierverbeteringen, welke oorspronkelijk tot stand werden gebracht, hadden dan ook uitsluitend ten doel door het vormen van een regelmatig bed den geregelden goeden afvoer van hoog opperwater en ijs te verzekeren. Men kan zeggen, dat tengevolge van de systematische verbetering, welke in de tweede helft van de vorige eeuw is tot stand gebracht, onze groote rivieren sedert in een voor den water- en ijsafvoer voldoende toestand zijn gekomen, zij het ook, dat eene nadere normaliseering van de Nieuwe Merwede een snelleren en beteren afvoer van het ijs van de Waal en de Boven-Merwede nog ten goede zou komen.

Van het gevormde meer regelmatige rivierbed en van de verkregen meerdere diepte trok intusschen ook de scheepvaart profijt, grootere en dieper gaande vaartuigen konden in de vaart worden gebracht, waardoor een goedkoop vervoer mogelijk werd. De ontwikkeling van de binnenvaart, eenmaal in deze richting geleid, stopte niét op het oogenblik, dat een voor den afvoer van hoog opperwater en ijs voldoende

toestand der rivieren verkregen was, maar ging gestadig voort en eischte voortgezette verbetering der rivieren op een nieuwen grond nl. de belangen van het scheepvaartverkeer, waarvoor vermeerdering der vaardiepte noodig was.

In het eerste artikel van deze reeks, verschenen in het nummer van 1 Januari 1919, werd reeds als de meest belangrijke vaarweg voor de binnenvaart gewezen op den weg langs Boven-Rijn, Waal, Boven-Merwede, Beneden-Merwede, Noord en Nieuwe Maas en thans zal in de eerste plaats worden nagegaan wat aan dezen vaarweg in den laatsten tijd reeds verbeterd is of zal worden.

Eene doorgaande verbetering van de rivier de Waal had in de jaren 1889—1893 plaats, ingevolge de wet van 28 October 1889 (Staatsblad no. 145); gestreefd werd naar eene diepte van 2,70 M. en zomogelijk van 3 M. beneden den gemiddelden laagwaterstand, overeenkomende met dien van 1,50 M. aan de peilschaal te Keulen (voortaan aangeduid als Gl. W.).

In 1895 bleek de diepte van 2,70 M. —Gl. W. overal aanwezig te zijn en zelfs ontbrak de diepte van 3 M. —Gl. W. slechts op enkele punten, maar op den duur was de gesteldheid van de rivier nog niét geheel bevredigend, omdat de vaargeul zich niét steeds op de meest gewenschte plaatsen van de rivier bevond. Sedert werd getracht door uitgebreide baggerwerken de gewenschte verbetering te krijgen, waarbij tevens beproefd werd door den aanleg van lage grondkribben den stroom in de goede richting te dringen. De ervaring leerde echter, dat met deze werken wel in den regel een voldoende toestand werd verkregen, maar dat toch nog geen standvastige toestand van het zomerbed ontstond, daar steeds een belangrijke verplaatsing van platen in het rivierbed plaats vond. Bij de toenemende afmetingen der schepen ontstonden dan ook op sommige punten van de rivier bij lage waterstanden als in 1906, 1907 en 1911 voorkwamen, groote moeilijkheden voor de vaart.

Ingevolge de wet van 3 April 1909 (Staatsblad no. 96), heeft dan ook eene volledige nieuwe normaliseering van de rivier plaats gehad, waarbij gestreefd werd naar eene doorgaande diepte van 3 M. —Gl. W. over voldoende breedte. Teneinde dit doel te bereiken, werd het normale zomerbed van de rivier aanzienlijk vernauwd en wel gebracht op 260 M. van af den separatiedam te Pannerden (het verdeelpunt van den Boven-Rijn in Waal en Pannerdensch Kanaal) tot bij St. Andries en van daar geleidelijk verwijdende tot 350 M. bij het benedeneinde van de rivier bij Woudrichem. De vernauwing van het normale zomerbed van de rivier had plaats door den uitbouw van kribben; daar in het bredere rivierbed een smaller gevormd moest worden, bestond tevens gelegenheid om dit op de meest gunstige plaatsen in de bestaande rivier te brengen en aldus den horizontalen vorm van de rivier te verbeteren. De verbeteringswerken zijn thans gereed en hebben het verwachte gunstige resultaat volledig opgeleverd. Niét alleen is over ruim voldoende breedte de diepte van 3 M. —Gl. W. overal aanwezig, maar zelfs is een doorgaande geul van 3,5 M. —Gl. W. ontstaan.

In aansluiting aan de vernauwing van de Waal, was ook versmalling van de Boven-Merwede noodzakelijk; deze rivier werd bij Woudrichem, waar sedert de opening van de Bergsche Maas en afsluiting van de Maas bij Andel, geen Maaswater meer op de rivier vloeit, op dezelfde breedte als het benedeneinde van de Waal gebracht, dus op 350 M. en deze breedte neemt toe tot 450 M. bij de scheiding in Nieuwe en Boven-Merwede; ook hier is van de vernauwing partij getrokken om den horizontalen vorm van de rivier te verbeteren.

Was verbetering van de Waal, met het oog op de belangen van de doorgaande scheepvaart het meest urgent, toen deze verbetering tot stand was gebracht,

¹⁾ Bij De Nederlandsche Bank waren de aan den Staat verstrekte gelden einde 1918 nog geen 15 pCt. van de activa.

*) Vervolg van pag. 260.

eischte ook de Noord verbetering, daar de breedte van slechts 100 M. niet meer aan de eischen van het in normale tijden zeer drukke scheepvaartverkeer voldoet. Wanneer bij intredenden vloed de vele sleep-treinen, van Rotterdam komende, in langé rijen de Noord intrekken en door de talrijke op Rotterdam varende heurtbooten worden voorbijgevaaren of gekruist, heeft de binnenvaart in het algemeen groote moeite zich op deze rivier een weg te banen. De zeilvaart is in de drukste uren zelfs in het geheel niet meer mogelijk en de vlotvaart kan slechts uiterst bezwaarlijk plaats hebben. Dat de breedte van de Noord niet meer aan de eischen van het verkeer voldoet, werd reeds bij de in 1908 vanwege de Oeverstaten gehouden technische stroombeving van den conventioneelen Rijn geconstateerd. De Minister van Waterstaat was dan ook van meening, dat met het oog op de toeneming zoowel van de binnenvaart als van de Rijnvaart op Rotterdam een langer uitstel van de Noordverbreding niet verdedigbaar was. Bij Koninklijke Boodschap van 6 December 1916 werd mitsdien een wetsontwerp, dat sedert zijn weg naar het Staatsblad vond, ingediend ten behoeve van de voor de Noordverbreding noodige onteigening.

Als grondslag is aangenomen, dat de Noord eene normaalbreedte behoort te verkrijgen van 200 M., welke in de sterkste bochten tot 220 M. zal worden vergroot. De diepte, waarop de rivier zal worden gebracht, bedraagt 3,50 M. beneden normaal laag water, behoudens bij den boven- en den benedenmond, waar over eene lengte van 300 M. de diepte 0,50 M. meer zal bedragen. De kosten zijn geraamd op 2 miljoen gulden inclusief de uitgaven voor onteigening.

Is eenmaal de Noordverbreding tot stand gekomen, dan zal een voortreffelijke breede weg, van ruim voldoende diepte, voor de binnenvaart tot stand zijn gekomen van af Rotterdam langs de Nieuwe Maas, welke bijna over haar geheele zeer groote breedte een diepte van 6,5 M. onder normaal laag water bezit, naar den Duitschen Rijn; de normaalbreedte bedraagt van af de grens tot den Pannerdenschen Kop 340 M., van af den Pannerdenschen Kop tot St. Andries 260 M., van St. Andries tot de Nieuwe Merwede van 260 tot 450 M. en van daar tot de Nieuwe Maas 200 M.; overal is over ruim voldoende breedte een vaargeul met een diepte van meer dan 3 M. onder normaal laag water aanwezig, terwijl wel op de aanwezigheid van een doorgaande geul met een diepte van 3,5 M. onder laatstgenoemd peil gerekend kan worden.

Voor betrekkelijk geringe kosten, de jongste Waalverbetering heeft slechts ruim 2 miljoen gulden gekost, wordt een zoo gunstige toestand van dezen natuurlijke waterweg verkregen en er zal wel geen twiifel ontstaan of de uitgaven economisch verantwoord zijn, wanneer men zich het reusachtige Rijnverkeer van vóór den oorlog en de sterke ontwikkeling daarvan, welke uit het volgende staatje blijkt, voor oogen stelt.

Rijnvaartverkeer van Duitschland in tonnen van 1000 K.G.

Jaar	met Rotterdam	met h. overige Nederland	met België	Totaal
1890	2.582.791	2.071.579	1.165.456	5.829.826
1900	7.845.544	2.631.036	2.605.632	13.082.212
1910	17.663.521	3.936.174	7.727.219	29.326.914

In 1913 passeerden in op- en afvaart tezamen 96.718 schepen, met een totalen inhoud van 52.354.137 M³ den Rijn bij Lobith.

In 1906 bedroeg het totaal goederenvervoer over de Duitsch-Nederlandsche grenzen te Lobith 21.509.694 ton, waarvan langs de Waal omstreeks 19.300.000 ton werd vervoerd, terwijl het totale vervoer langs de lijnen der Nederlandsche spoorwegen in dat jaar 15.021.670 ton bedroeg; zooals reeds in het eerste stukje van deze reeks werd aangegeven, bedroegen deze cijfers voor Lobith en de spoorwegen in 1913 respectievelijk rond 28 en 20 miljoen.

Moest een verkeer, als langs den Rijn plaats heeft, per spoor geschieden, dan zou daarvoor de aanleg van een spoorweg niet noodig wezen, waarvan uiteraard de aanlegkosten niet in vergelijking kunnen komen met die, besteed voor verbetering van den waterweg. Vergelijkt men echter de lichte constructie van een aak van 3000 ton met de betrekkelijk dure inrichting van een 10-tons spoorwagen en bedenkt men, dat een locomotief slechts een onderdeel van de lading van een groote aak kan vervoeren, terwijl een sleepboot eenige aken tezamen meeneemt, dan behoeft de stelling, dat de rivierverbetering uit algemeen economisch oogpunt verantwoord was, wel geen verder bewijs.

Tijdens den oorlog is intusschen het verkeer aanzienlijk verminderd en de vraag rijst, wat zal de toekomst brengen? De beantwoording van deze vraag laat ik gaarne aan meer bevoegden over, maar ik wijs er op, dat te dien opzichte ook in dit blad reeds optimistische beschouwingen ten beste zijn gegeven. Verder zou ik de vraag willen stellen of het in den tegenwoordigen tijd, waar het denkbeeld van wereld-economie steeds meer doordringt, nog denkbaar is, dat ten slotte een reusachtig kapitaal als is vastgelegd in de Duitsche industrie, geheel werkeloos gemaakt zou worden. Dan moge ik er op wijzen, hoe het Rijn-Herne-Kanaal, dat oorspronkelijk bestemd was om een toevorweg te worden voor het Dortmund-Eems-Kanaal, door de verbinding van het Westfaalsche industriegebied met den Rijn de scheepvaarbeweging op dezen stroom ten goede is gekomen; zal dan de aanleg van een Rijn-Donau-Kanaal, de verbetering van den Rijn tot Strassburg en zijne bevaarbaarmaking tot in Zwitserland, zoomede de aanleg van kanalen in dat land in de toekomst niet eenzelfde invloed op het Rijnverkeer hebben?

Zekere voorspellingen omtrent de toekomstige economische ontwikkeling zullen wel altijd onmogelijk blijven; de mogelijkheid, dat de betekenis van Zuid- en Oost-Europeesche havens in de toekomst zal toenemen, is niet uitgesloten, wanneer ook daar de verbindingen met het achterland beter worden, maar er blijven toch nog genoeg mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van ons scheepvaartverkeer open om waakzaam te blijven en te zorgen, dat onze vaarwegen aan de eischen des tijds blijven voldoen.

Aangaande den vaarweg van Rotterdam naar Duitschland kan gezegd worden, dat deze voor de binnenvaart ook in de toekomst aan de eischen voldoet. Nemen bij de zeevaart de afmetingen der schepen nog steeds toe, bij de groote binnenvaart heeft men in dezen een grens bereikt.

De grootste Rijnaak, de Karl Schroers No. 31, is 123 M. lang, 14,08 M. breed en heeft een diepgang van 2,35 M. bij een laadvermogen van 3581 ton, is reeds verschillende jaren oud en sedert niet in afmetingen overtroffen. Aken met grooter laadvermogen dan ruim 3000 ton werden in den laatsten tijd niet gebouwd; een lengte van 113 M., eene breedte van 13,10 M. en een diepgang van 3 M. kunnen dan ook als grensmaten worden beschouwd. Grooter schepen hebben het bezwaar, dat zij op den stroom minder goed handelbaar worden en verder eischen de lange slappe schepen te veel voorzorgen bij het laden en lossen. Wel zou men hieraan tegemoet kunnen komen door de schepen zwaarder te construeeren, maar daardoor zouden zij duurder worden en hooger vrachtprijzen bedongen moeten worden, waardoor zij uiteraard veroordeeld zijn. Wel zijn elders, b.v. op de Wolga, binnenvaartuigen van meer dan 10.000 ton in de vaart, maar daar treft men geheel andere verhoudingen aan; de lengte van de Wolga van af den mond van de Kama tot in zee bedraagt 1763 K.M. en de Wolga is over 3170 K.M. bevaarbaar, terwijl de afstand van Rotterdam tot Duisburg-Ruhrort slechts 215 K.M. bedraagt. Intusschen wordt ook hier niet meer vaardiepte ver-

eischt, daar de minste vaardiepte op de Wolga slechts 1,42 M. bedraagt.

Ook in Amerika voorziet men zelfs voor de verbinding van het Lake District met New York geen grooter afmetingen der schepen, daar voor de op dien vaarweg voorkomende sluisen slechts een slagdrempeldiepte van 3,35 M. is aangehouden.

Voor de groote binnenvaart is dus de verkregen vaardiepte ruim voldoende, ook voor de toekomst. Een ongemeen groot voordeel voor de vaart blijft de groote breedte van het vaarwater, die hiervoor werd aangegeven en dat voordeel mag zeker niet lichtvaardig prijs worden gegeven.

Naast de binnenvaart heeft zich in de laatste jaren vóór den oorlog ook de Rijnzeevaart ontwikkeld en zoo deze vaart grooter vlucht zou nemen in de toekomst, zou daarvoor ongetwijfeld meerdere vaardiepte gewenscht zijn. Het diepst gaande zeeschip, dat eenigen tijd in geregelde dienst den Rijn heeft bevaren, is de „Bingen” en dit vaartuig heeft afgeladen een diepte van 4,38 M.; traderbooten, die een vervoer bedienen als ongetwijfeld in de eerste plaats voor de Rijnzeevaart in aanmerking komt, hebben een diepgang van 4,5 à 5,5 M. Zou men zelfs nog maar op bescheiden wijze aan de eischen met betrekking tot de vaardiepte van een Rijnzeeverkeer met schepen van eenigszins behoorlijke afmetingen willen voldoen, dan zou men tot eene belangrijke vernauwing van de bovenrivier, stel tot 200 M. op de Waal, moeten overgaan en de vraag rijst of zulks economisch verdedigbaar is, of het offer, dat hierdoor door de groote binnenvaart aan de Rijnzeevaart gebracht zou moeten worden, verantwoord is.

Zooals hiervoor reeds werd aangegeven, zal de groote binnenvaart geen profijt hebben van de grotere vaardiepte, zij zal echter wel nadeel van de vernauwing van de rivier ondervinden. In verband hiermede zij er aan herinnerd, dat de noodzakelijkheid is gebleken om met het oog op de belangen van de scheepvaart, de normaalbreedte van de Noord te vergrooten tot 200 M. Nu heeft weliswaar op de Noord een betrekkelijk belangrijk lokaal verkeer met groote booten plaats, hetwelk men op de Boven-Waal mist, anderzijds dient er aan gedacht te worden, dat aldaar het Rijnvaartverkeer van Rotterdam vereenigd is met dat van een belangrijk deel van ons land, waaronder Amsterdam en met dat van Antwerpen en bijgevolg, gelijk uit de hiervóór gegeven cijfers blijkt, ongeveer 1½ à 2 maal zoo druk is.

Denkt men nu eenerzijds aan de sterke toeneming van de Rijnvaart en anderzijds aan de groote waarschijnlijkheid van steeds hooger eischen omtrent de vaardiepte van het Rijnzeeverkeer, waarbij de grens voor den diepgang der schepen nog bij lange na niet bereikt is, terwijl voldoening aan die eischen tot verdere vernauwing van de rivier zou leiden, dan is het niet twijfelachtig of de binnenvaart op de Waal zou ten slotte in het gedrang komen, zoo aan de eischen van het Rijnzeeverkeer voldaan zal worden. Reeds nu komt het voor, dat zeilende schepen bij een druk sleepvaartverkeer tijdelijk tusschen de kribben voor anker moeten gaan, omdat er te weinig ruimte is om te varen.

De vraag rijst nu of het economisch verdedigbaar zou zijn het omvangrijke doorgaande verkeer van massa-goederen en de eigenlijke binnenvaart lasten op te leggen ten behoeve van het goederenverkeer, dat van uit zee langs den Rijn rechtstreeks zal plaats hebben.

Al nam op zichzelf beschouwd het Rijnzeeverkeer in de jaren vóór den oorlog, zij het ook eenigszins onregelmatig, toe, in 1913 bedroeg het toch slechts 1½ pCt. van het totale Rijnverkeer te Lobith.

Het lijkt onwaarschijnlijk, dat zelfs bij een sterk verdiepte rivier een eenigszins belangrijk deel van de binnenvaart door de zeevaart overgenomen zal worden.

Een schip, geschikt om de zee te bevaren, moet

sterk geconstrueerd en van sterke machines voorzien zijn, heeft een tamelijk uitgebreide bemanning noodig en is bijgevolg kostbaar in aanbouw en exploitatie, maar vaart tamelijk snel; een sleepkaan als op den Rijn gebruikelijk, is zwak van constructie, heeft slechts zeer beperkte bemanning en is bijgevolg goedkoop in aanbouw en exploitatie; voor een dergelijk vaartuig weegt het bezwaar, dat op de rivieren niet snel gevaren kan worden, veel minder dan bij een zeeschip, dat in het algemeen voor de binnenvaart te duur is. Door het gebruik van het binnenschip zal men dan ook bij vervoer over een eenigszins belangrijke afstand al zeer spoedig eene besparing op de vervoerkosten kunnen verkrijgen, die de kosten van overlading van het zeeschip in het binnenschip ver overtreft. Voor vervoer van massa-goederen is dan ook ongetwijfeld vervoer per zeeschip op zee en vervoer per binnenvaartuig landinwaarts de meest economische oplossing, althans bij vervoer over eenigszins beteekenende afstanden. Op de in economischen zin belangrijke rol, welke de outillage der zeehavens speelt, werd eerder reeds gewezen.

In het algemeen zal men wel mogen aannemen, dat de zeevaart, welke diep landinwaarts doordringt, slechts onder zeer bijzondere omstandigheden loonend zal zijn, waarbij er nog de aandacht op gevestigd zij, dat men een volledige haven-outillage niet overal kan aanbrengen, terwijl men deze in de groote zeehavens in den meest volmaakte vorm aantreft.

Bij omstandigheden als zich bij de Rijnvaart voordoen, mag men wel aannemen, dat de zeevaart slechts een zoo gering deel van het vervoer zal blijven bedienen, dat eischen van de zeescheepvaart niet maatgevend voor den toestand van het vaarwater zullen mogen zijn, zoodra voldoening aan die eischen de binnenvaart zou benadeelen. In dit geval zal de zeevaart zich aan moeten passen aan het vaarwater, zooals dit het meest geschikt is voor de binnenvaart en het omgekeerde zal niet het geval mogen zijn.

In een volgend nummer zal nog het een en ander omtrent de Rijnvaart naar Amsterdam en naar België worden medegedeeld.

VAN KUFFELER.

DE TOEKOMST VAN ROTTERDAM.

Het verslag der *Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam* heeft ook dit jaar de reputatie van actualiteit hoog gehouden, die het de laatste jaren gekregen had. De uitvoerige publicatie over 1918 ligt reeds voor ons, nog alvorens het eerste kwartaal van het nieuwe jaar is ten einde gegaan. Uit den aard der zaak behoort de behandelde stof tot hetgeen in de kolommen van dit tijdschrift in hoofdzaak reeds aan de orde kwam. Belangwekkend is evenwel er kennis van te nemen, hoe de gevoelens der Kamer zijn tén opzichte van de toekomst der Rotterdamsche haven en van haar handel.

„Rotterdam zal — aldus leest men op pag. 25 v.v., — door het verarmd zijn van het achterland, wellicht nieuwe banen moeten zoeken om de oude te vervangen. De overgangsjaren zullen voor onze stad dus niet zonder groote inspanning mogen doorgebracht worden. Zij heeft echter redenen om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien.

„Welke ook de politieke verhoudingen zullen zijn, de Rijn zal steeds een hoofdader van het verkeer blijven vormen; de zoo bij uitstek gunstige ligging van onze haven schenkt haar een natuurlijk voordeel, waartegen alle kunstmatige bevoorrechtiging het op den duur moet afleggen, mits slechts gezorgd wordt, dat zij wat outillage betreft niet bij eenige andere West-Européesche haven achterstaat. Voor de *scheepvaart* opent zich een gunstig verschieft.

„Onze *nijverheid* bleek, door den nood gedrongen, gedurende den oorlog tot veel meer in staat dan men in vroeger jaren gedacht had. Ook Rotterdam heeft verschillende nieuwe industrieën binnen zijn grenzen

zien verrijzen en al heeft het gebrek aan grondstoffen het laatste jaar de ontwikkeling daarvan belemmerd, de voorloopig nog te verwachten geweldige transportkosten, verbonden aan den aanvoer van buitenlandsche artikelen, zullen gedurende de eerste jaren van haar groei het aan de nieuwe ondernemingen mogelijk maken de concurrentie met de reeds groote buitenlandsche industrieën vol te houden.

„Voor nijverheid en scheepvaart beide is van groot belang de vraag, die in de laatste jaren meermalen naar voren is gebracht, of er naar gestreefd moet worden, dat een gedeelte onzer havens tot vrijhavengebied wordt bestemd. In de bevordering van dat streven kan echter geen heil worden gezien.

„Voor de nijverheid niet, omdat het inrichten van een groot vrijhavengebied te Rotterdam — hetgeen in dat geval zonder twijfel ook te Amsterdam en wellicht in nog enkele andere havens zou moeten plaats vinden — een hoogst ongewenschte concentratie van industrieën zou tengevolge hebben. Juist door de vrijheid van vestiging en beweging is over het geheele land een bloeiende nijverheid ontstaan. Tal van artikelen worden in Nederlandsche ondernemingen gefabriceerd ter plaatse waar met de meest geschikte werkkrachten, onder de voordeligste voorwaarden, de concurrentie met het buitenland het best mogelijk bleek. Die industrieën door maatregelen van fiscalen aard uit de provincie naar enkele groote havens te drijven is hoogst ongewenscht, zoo niet een ramp voor vele streken in ons vaderland.

„Indien werkelijk een bepaalde tak van nijverheid door den aard van het bedrijf niet anders dan in entrepôt zou kunnen werken, dan moet de oplossing gevonden worden door het ter plaatse, waar dat bedrijf wordt uitgeoefend, de fiscale faciliteiten te verschaffen, die voor een ongestoorde bedrijfsuitoefening noodig zijn, zooals trouwens hier en daar geschiedt.

„Wat meer in het bijzonder Rotterdam betreft, kan ook in een vrijhaven geen voordeel worden gezien. De schepen, die thans met volle ladingen van één artikel hier aankomen, kunnen gemakkelijk genoeg op de gebruikelijke wijze, onder voldoende waarborgen, worden overgeladen. Voor die schepen is de behoefte aan een vrijhaven nooit gevoeld. De schepen, die gedeeltelijk ten doorvoer, gedeeltelijk ten invoer bestemde goederen aanbrengen, kiezen hun ligplaats op den rechter- of op den linkerover, al naarmate de omstandigheden dit eischen; zij zouden met een vrijhavengebied al even weinig gebaat zijn.

„Nijverheid en scheepvaart zullen het best gediend zijn door besteding in dit opzicht van den tegenwoordigen toestand, met uitbreiding evenwel van de bepalingen, krachtens welke het opslag-entrepôt tot fabrieks-entrepôt kan worden bestemd.

„En onze handel? Vaak is beweerd, dat Rotterdam geen eigen handel heeft en slechts doorvoerplaats is.

„Dit is slechts schijnbaar en vindt zijn oorzaak in den aard der artikelen, die behandeld worden. Afgescheiden van den werkelijken doorvoerhandel komen te Rotterdam nl. vele artikelen, zooals een groot deel van de hier aangevoerde crtsen en granen, die verhandeld worden, terwijl zij nog stoomende zijn, opslag niet van noode hebben en de kosten daarvan ook niet kunnen dragen; integendeel om de goederen goedkoop te kunnen leveren wordt alles zoo ingericht, dat de Rotterdamsche koper of verkooper geen noodeloze kosten maakt en worden de goederen bij verkoop naar elders direct overgeslagen uit het zeeschip in het rivierschip, dat ze ter bestemmingsplaats brengt. Het is een dwaling te denken, dat Rotterdam eigenlijk slechts een expeditieplaats is voor het transitobedrijf en eigen handel nauwelijks bezit.

„Ook voor den handel van Rotterdam behoefte geen vrees voor de toekomst te bestaan, wanneer slechts, zooals reeds in ons verslag over 1917 werd gezegd, Nederland getrouw aan zijn beproefde vrijhandels-politiek, aan de omliggende landen geen reden geeft

de Nederlandsche markt te mijden. Het is een van de veertien beginselpunten van President Wilson, dat alle economische slagboomen onder de volkeren zoo veel mogelijk verwijderd moeten worden. Nederland mag zich zeker niet begeven op een weg, die steeds leidt tot afsluiting en tot verhoudingen, die den vrede in gevaar brengen.”

DE WERKZAAMHEID VAN AMERIKAANSCH BANKVESTIGINGEN IN DEN VREEMDE.

In een artikel, gewijd aan het vraagstuk der Discontomarkt in de Vereenigde Staten, voorkomende in het nummer van 23 October j.l., werd er aan herinnerd, dat sedert het in werking treden van het Federal Reserve stelsel in de Unie aan Amerikaansche bankinstellingen vergund is, onder goedkeuring van den Fed. Reserve Board, filialen in het buitenland op te richten. Een staat van zoodanige nederzettingen werd opgenomen in het nummer van 2 October d.a.v. Een der voorwaarden, die voor de exploitatie van vestigingen buitenslands gelden, is, dat jaarlijks door de betrokken banken aan den Fed. Reserve Board verslag wordt uitgebracht der werkzaamheden in den vreemde. Hiervan wordt dan mededeeling gedaan in het „Bulletin of the U. S. Federal Reserve Board”, waarin tot op heden verschenen zijn de verslagen, die hieronder in het kort worden weergegeven. Men lette er evenwel op, dat de onderscheidene verslagen door de banken in quaestie zelve vervaardigd worden en de F. R. S. er zich toe bepaalt, deze ongewijzigd af te drukken, zoodat wellicht eenige mate van subjectiviteit aan de berichten niet kan worden ontzegd. Wij beginnen met de:

„National City Bank of New York.”

Het filialenstelsel van de National City Bank strekt zich voornamelijk uit over Zuid-Amerika en West-Indië, terwijl er verder nog eenige filialen in Italië, Denemarken en Rusland zijn. ¹⁾

Om de positie dezer instelling goed te begrijpen, dient vermeld te worden, dat de National City Bank houdster is van het meerendeel der aandelen van de International Banking Corporation, welke hare filialen in Indië, China, Japan en op de Philippijnen heeft. Over de werkzaamheden der I. B. C. zal nog hierna bericht worden. Beide instellingen werken samen als deelen van een en dezelfde bankorganisatie.

Een belangrijk onderdeel van het bedrijf der National City Bank is de creditinformatie. Door een speciale organisatie is de ruil en de verstrekking der commercieele informatie gesystematiseerd. De informaties worden gedeeltelijk als bijproduct der geregelde bankzaken verkregen, voor een ander deel verschaft de bank zich deze door speciaal voor dat doel aangestelde vertegenwoordigers.

Vervolgens raakt het verslag nog een ander belangrijk punt. De National City Bank hangt de politiek aan, om bij haar filialen in de verschillende deelen van de wereld steeds een voldoende portefeuille dollarwissels aan te houden, om deze aan Amerikaansche exporteurs en importeurs te kunnen verkoopen. Op deze wijze kan tegen een stabielere koers verkocht worden, dan wanneer er telkens een beroep op de locale markt gedaan moet worden, om aan de vraag van haar cliënten te voldoen. Aldus kan de National City Bank er toe bijdragen, om de „dollarcredieten” in het internationale betalingsverkeer meerderen ingang te doen vinden.

In het laatste deel van het verslag wordt de aandacht gewijd aan de verschillende filialen. De eerste vestiging der bank onder de Federal Reserve law was het filiaal te Buenos Aires (1914). De Argentijnsche lening van 1915 werd door haar gefinancierd; onder hare cliënten bevinden zich leidende Argentijnsche handelshuizen. In het begin van 1918 stond de filiaalbank te Rio de Janeiro op de zede plaats onder de inlandsche en vreemde banken van Brazilië; met hare subfilialen te Sao Paulo, Santos en Bahia neemt ze deel aan de financiering van den handel, zoowel tusschen Amerika en Brazilië, als tusschen Brazilië en de overige deelen van de wereld. In 1916 begon het filiaal te Valparaiso zijne werkzaamheden. Behalve op internationaal handelsgebied maakte deze instelling zich ook

¹⁾ [Zie hiervoor het artikel op pag. 1132 v. d. vorigen jaargang.]

verdienselijk voor de tegenwoordige ontwikkeling op muntgebied in Chili ¹⁾ door goudimport.

In West-Indië werd de Bank van Havana door de National City Bank geabsorbeerd (1916). Eenige subfilialen werden geopend op Cuba, Jamaica en Porto Rico. Op 31 Juli 1917 werd van den Federal Reserve Board toestemming verkregen tot oprichting van een filiaal te Caracas; het verslag acht deze uitbreiding van groot belang voor den Amerikaanschen handel. Belang voor de financiële relatien tusschen Amerika en Italië heeft ook het filiaal te Genua. Het in Januari 1917 opgerichte filiaal te Petrograd ondervond de bekende gevolgen van de revolutie der Bolsjewiki. Tot nationalisatie werd weliswaar niet overgegaan, maar niettemin ondervond het bedrijf ernstige beperking door gesteld te worden onder den dwang der nieuwe bepalingen voor het bankbedrijf. Het kantoor te Petrograd opende een filiaal te Moskou. Volledigheidshalve zij nog vermeld, dat ook te Kopenhagen een eigen vestiging bestaat.

Hierna volge het verslag der:

„International Banking Corporation.”

De International Banking Corporation is de baanbreekster onder de Amerikaansche banken wat betreft de organisatie en de goede functioneering van een systeem van filialen in den vreemde. De eerste buitenlandsche agent van de Corporation werd in Januari 1902 te Shanghai aangesteld, met het doel om het Amerikaansche gouvernement te assisteeran bij de incassering der schadeloosstelling, uit den Boxersopstand voortvloeiende. De instelling leidt haar bevoegdheden af van een speciaal charter, verkregen van den staat Connecticut op 14 Juni 1901. De oprichting der I. B. C. was van groot belang voor den, sinds de verkrijging van de Philippijnen aanzienlijk vermeerderden, handel in het Verre Oosten. Het kapitaal, dat eerst \$ 500.000 bedroeg, is nu opgevoerd tot \$ 3.250.000, met een surplus van \$ 3.250.000 en \$ 2.118.000 onverdeelde winst. Met toestemming van den Federal Reserve Board kwam bijna het geheele kapitaal in handen van de National City Bank of New York. Sinds 1915 breidden de zaken van de I. B. C. zich, met krachtadigen steun van de National City Bank, zeer uit, zoodat de totale geldmiddelen van de bank op 30 Juni 1918 \$ 100.000.000 bereikten.

Het filiaalsysteem, dat nu in werking is, omvat de volgende landen en steden:

Yokohama en Kobe in Japan; Shanghai, Hankow en Tientsin, de belangrijkste havens van Noord-China; Peking, het politieke centrum van China; Honkong en Canton, de belangrijkste havens van Zuid-China; Manila en Cebu op de Philippijnen; Singapore; Batavia en Soerabaya op Java; Calcutta en Bombay in Britsch-Indië; Londen. Daarmede in aansluiting twee filialen in Panama; één in Columbia en vier op Santo Domingo. Een agentschap in San Francisco sluit de reeks.

De zaken van de I. B. C. omvatten voor het grootste-deel de financiering, door middel der filialen, van den export- en importhandel der centra van het systeem. De functie van het hoofdkantoor in New York bestaat in den koop van goederenwissels op het buitenland, verschepingen van goud en zilver als dekking voor de aankopen van Amerikaansche wissels door de filialen, verleenan van crediten aan buitenlanders en Amerikanen en voorts over het algemeen het toezicht over de operaties in de verschillende landen. Het filiaal te Londen dient als centrum voor de sterling- en Europeesche transacties en houdt nauwe voeling met de zilvermarkt, welke van zooveel beteekenis is voor den toestand van het internationale betalingsverkeer in het Verre Oosten.

De hoofdbank voor Noord-China is gevestigd te Shanghai; onder haar onmiddellijk toezicht staan de filialen te Hankow, Tientsin en Peking. Het kantoor te Shanghai werd geopend op 15 Mei 1902, de andere kantoren eenige jaren later. De staf van de Noord-Chineesche filialen bedraagt 131 man.

In Shanghai is een groot deel van den Chineeschen import- en exporthandel geconcentreerd. De belangrijkste exportartikelen zijn aldaar ruwe zijde, katoen, garen en thee. De buitenlandsche handelshuizen zijn niet in de inlandsche stad gelegen, doch in de districten der buitenlanders, waar zij buiten de jurisdictie van het Chineesche gouvernement staan. De meer belangrijke firma's zijn speciaal Britsche en Amerikaansche ondernemers, welke fabrieken in China invoeren. Sinds eenige jaren worden Japanse banken en handelshuizen een belangrijke factor in de

¹⁾ [Zie nader de voornoemde aantekening in het nummer van 2 October j.l.]

concurrentie. Op 't oogenblik concurreeren in Shanghai 12 buitenlandsche banken met elkaar.

Op de Philippijnen heeft de I. B. C. kantoren te Manila en Cebu, welke een belangrijk aandeel in de financiering van import en export hebben.

In de Straits Settlements heeft de Corporation haar filiaal te Singapore, hetwelk zich toelegt op de financiering van den rubber- en tinuitvoer. De concurrentie met de vele andere banken te Singapore is zeer zwaar.

In Nederlandsch-Indië treffen we filialen aan te Batavia en Soerabaya, deze zijn van zeer recenten datum. Zij beantwoorden aan de eischen van den Amerikaanschen handel, sinds er directe verschepingen van Java naar Amerika plaatsvinden.

De Britsch-Indische vestigingen zijn te Calcutta en Bombay. Zij financierden de verschepingen van groote hoeveelheden Indische producten, noodig voor oorlogsdoeleinden. Evenals in Singapore is het hier moeielijk tegenover het aanbod van wissels, uit den export voortvloeiende, voldoende vraag naar wissels te stellen van de importeurs. Hieruit valt te verklaren, dat niet alleen plaatselijk bekende employe's noodig zijn, maar zulke, welke in staat zijn voordeel te trekken uit den toestand van het internationale betalingsverkeer in geheel Oost-Azië. In beide kantoren zijn 125 man werkzaam, welke na jaren van inspanning geschoold zijn, hetgeen thans van groote beteekenis is voor den Amerikaanschen handel.

In Japan treffen we filialen aan te Yokohama en Kobe. Deze worden door den Amerikaanschen handel geprefereerd boven de Japansche banken, alhoewel deze laatste reeds haar vestigingen in Amerika hebben.

De vestiging in Columbia te Medellin (Departement Antioquia) is slechts van locale beteekenis in verband met de bestaande verkeersmoeielijkheden.

In 1917 vatte de I. B. C. vasten voet op Santo Domingo, door de overneming van een particulier bankhuis.

In de derde plaats valt nog te noemen de

„Mercantile Bank of the Americas.”

Deze bank werd opgericht in 1915 met een klein kapitaal, gefourneerd door Messrs. Brown Bros & Co. en Messrs. J. and W. Seligman & Co. Het doel was de vorming van een Pan-Amerikaansche bank, daar de oprichters doordrongen waren van de beteekenis van buitenlandsche handelsbanken voor de Unie. Kort na de oprichting voegden zich de volgende banken bij de oorspronkelijke groep: de Guaranty Trust Co. te New York, de National Shawmut Bank te Boston, de Anglo-London-Paris National Bank te San Francisco, de Hibernia Bank and Trust Company te New Orleans. Kapitaal en reserves bedragen \$ 3.125.000, terwijl er een onverdeelde winst van \$ 300.000 is. De directie had voornl. het oog gericht op de ontwikkeling der organisatie in alle streken van Zuid- en Centraal-Amerika, waar grondstoffen aangetroffen worden van uitermate belang voor de behoeften der Unie na den oorlog.

In het bureau te New York werkt een staf van ongeveer 150 man, nemen we degenen, die in den vreemde werken er bij, dan bevinden zich in dienst van deze onderneming ongeveer 500 man.

Om aan de eigenaardige moeielijkheden, welke de aard van het werkterrein dezer onderneming met zich brengt, tegemoet te komen, moest het Deutsche voorbeeld gevolgd worden. In het bedrijf werden alle elementen samengebracht, die men in het Deutsche systeem vindt, n.l. zich bij de goederen te interesseeren van af den producent tot aan den distribueerenden handel en daardoor de commissies te genieten, of een deel er van, uit de transacties voortvloeiende, die vroeger door verschillende personen geouten werden. Vroeger hadden aldus handelende Deutsche vestigingen in New York de controle over een belangrijk deel van den handel in vele Zuid- en Centraal-Amerikaansche gebieden weten te verkrijgen.

De eerste buitenlandsche bank, geplaatst onder controle van de Mercantile Bank of the Americas, was de National Bank of Nicaragua. Het kapitaal der bank is groot \$ 300.000, waarvan 51 pCt. in bezit is van de Mercantile Bank, terwijl 49 pCt. aan het gouvernement van Nicaragua behoort. De „board of directors” bestaat uit vertegenwoordigers van de Mercantile Bank, van het gouvernement van Nicaragua en van het State Department van de Vereenigde Staten.

Einde 1916 werd de American Mercantile Bank of Peru te Lima gevestigd; in verschillende andere plaatsen werden filialen geopend. Het kapitaal, groot \$ 500.000, is geheel in 't bezit der Mercantile Bank of the Americas. Het

is van belang de aandacht er op te vestigen, dat de vestigingen der Mercantile Bank in de verschillende Zuid- en Centraal-Amerikaansche staten, afzonderlijke vennootschappen zijn, waarvan de aandeelen zich echter in handen der hoofdonderneming bevinden. De vennootschappen zijn gestatueerd onder de wetten van den staat Connecticut.

Ook in Venezuela treffen we sinds 1917 een dochtermaatschappij aan, de American Mercantile Bank of Caracas. Een filiaal werd geopend te La Guayra, om de behandeling der zaken van Amerikaansche belanghebbenden in het douanekantoor te vergemakkelijken. De bank maakte bekend, dat zij zich beschikbaar stelt om goederen direct aan haar filiaal in de aankomsthaven La Guayra te laten consigneren, mits de zichtwissel met de documenten aan de bank ter incasso gegeven wordt. Groote banken betalen voor deze diensten geen commissie. Deze faciliteit neemt — aldus het verslag — een der beletselen in de ontwikkeling van den handel uit den weg.

De American Mercantile Bank of Brazil met kantoren te Para en Pernambuco, werd geopend in Februari 1918; de vele belemmeringen, die de handel ondervond, deden deze bank nog niet floreeren.

Gedurende den zomer 1918 werd de American Mercantile Bank of Colombia opgericht, met vijf kantoren; deze instelling is de eenige bank in Columbia met een organisatie, die het geheele land omvat. Met medewerking van den Federal Reserve Board en het Treasury Department, was het eerste belangrijke werk van de bank in Columbia, den koers op New York van 76 tot 96 op te werken, door middel van goudzendingen.

Van belang is nog stil te staan bij de Mercantile Oversea Corporation, een hulpinstelling van de Mercantile Bank of the Americas, welke laatste houdster is van het aandeelenkapitaal. Zij wordt gebruikt om het hoofd te bieden aan den handel en de banken der Duitschers en Engelschen in Zuid-Amerika.

Waar noodig is kan zij handelen voor eigen rekening, als zelfstandige handelsonderneming. Deze onderneming verricht het pionierswerk; vooral in Venezuela en Columbia treedt zij thans op; zoodra zij echter de handelsrelaties in stabielere en ontwikkelder banen gevoerd heeft, laat zij het terrein verder over aan de Mercantile banks.

Voor de vestiging in Europa was het niet noodig op zich zelf staande ondernemingen op te richten. De Mercantile Bank of the Americas opende begin 1917 een filiaal te Parijs, dat door de oorlogsomstandigheden echter weinig zaken deed. Eveneens werd een filiaal te Barcelona geopend, de eenige Amerikaansche bank in Spanje. Nog leest men in het verslag, dat door den nadeeligen stand van het Amerikaansche devies in Spanje, het moeilijk was de noodige middelen ter beschikking van de bank te stellen, hetgeen, zooals begrijpelijk is, voor de ontplooiing van het bedrijf uitermate storend geweest is.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijk overzicht met bijlagen van de opbrengst der Rijksmiddelen over de eerste en tweede maand van het loopende jaar, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van het vorig jaar.

De oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op een bedrag van f 471.786.088, waarvan f 358.147.107 op rekening komt van eerstgenoemde heffing. Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het Leeningfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geene verzwaaring van belastingdruk medebrachten — is derhalve een totaal van f 575.008.935 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 17.934.472 op, tegen f 18.160.206 in Februari 1918 en vertoonen mitsdien een achteruitgang van f 225.734. Bij de raming blijft de opbrengst der afgelopen maand f 668.903 ten achter.

De lage opbrengst is voornamelijk te wijten aan het trager vloeien van de grondbelasting, de inkomstenbelasting, de accijnzen op gedistilleerd, zout en geslacht en van de successierechten.

Ruimer vloeiden de personeele belasting en de vermogensbelasting, de accijns op suiker, de zegel- en registratierechten, de invoerrechten, het statistiekrecht en de loodsgelden.

De stijging in de opbrengst der laatstgenoemde drie middelen wijst op een verlevendiging van den internationalen handel. Vooral de toeneming van de inkomsten uit de invoerrechten, die, in vergelijking met het vorig jaar, eene stijging vertoonen van 115 pCt., is uit dit oogpunt zeer bevredigend te achten.

De opbrengst van de directe belastingen bleef aanmerkelijk beneden de raming, verteen zich in den aanvang des jaars steeds voordoet, zoodat hieruit geene ongunstige conclusiën zijn te trekken.

De overige middelen brachten, met uitzondering van de accijnzen op zout en bier, van de successierechten, benevens van eenige minder beteekenende middelen, meer op dan de raming.

De nieuwe belastingheffing deed zoowel in Februari 1919 als in Februari 1918 haren invloed reeds gelden en moet derhalve bij de vergelijking van de opbrengsten dier maanden buiten beschouwing blijven.

AANTEKENINGEN.

Verbod van immigratie in de V. S. — Enkele weken geleden heeft het Committee on Immigration uit het Huis van Afgevaardigden zich vereenigd met een wetsontwerp, dat voor de eerste vier jaren na den oorlog een feitelijk verbod van immigratie in de V. S. inhoudt. Gelijk bekend, was in de immigratiewetgeving der latere jaren reeds een zekere tendenz te bespeuren, welke wees op een kentering van de gezindheid in dit opzicht. De eischen van een zeker geldelijk bezit en van het vermogen tot lezen en schrijven vormden reeds een slagboom, die velen, welke in vroegere perioden de Unie zijn binnengekomen, den toegang zou hebben verhinderd. Het nieuwe ontwerp bevat thans zelfs een volstrekt verbod, dat weliswaar enkele groepen uitzondert — teachers, authors, artists, physicians, travelers, chemists, engineers en voorts allen, die zijn van Chineesche, Canadeesche, Mexicaansche en New Foundlandsche nationaliteit — doch overigens volledige gelding hebben zal en dus den grooten stroom van immigranten uit de oude wereld, die als werkmans of landbouwer in de Vereenigde Staten hun brood willen verdienen, voor vier jaren stoppen zal. Ook de vreemde koepman, die zich voor langer of korter tijd in de V. S. wil vestigen, wordt met zoovele woorden uitgesloten.

De bedoeling is duidelijk. Het reconstructietijdperk zal, naar men meent, de V. S. ook uit een arbeids-oogpunt voor zoodanige vraagstukken van aanpassing en reorganisatie stellen, dat concurrentie van vreemde arbeidskracht de moeilijkheden slechts zou vergroeten. Bovendien bestaat de misschien wel eenigszins gerechtvaardigde vrees, dat de toestanden in Europa in de eerste jaren na den oorlog er sterk toe zullen bijdragen de immigratie in de V. S. te bevorderen. Handhaving van den huidige Amerikaanschen loonstandaard is dus ook van dit voorstel mede de achtergrond, waarnaast nog vrees voor Bolsjewistische propaganda door het Committee als argument wordt opgegeven.

Dat het ontwerp in de kringen, die Wilson's denkbeelden steunen, reeds dadelijk heftige oppositie gevonden heeft, is begrijpelijk. Teekenend voor den geest van het ontwerp is ook de uitzondering, welke voor den Chineeschen arbeider wordt gemaakt. En wat de Bolsjewistische propaganda betreft, motiveert dit een volslagen immigratieverbod? Reeds thans wordt op grond van de bestaande wetgeving op den binnenkomenden vreemdeling in de V. S. een uiterst scherp toezicht uitgeoefend. Do the House Committee imagine — aldus de (Amerikaansche) Nation — that by keeping out people they can also keep out ideas?

Bedrijfstellingen. — Zoo ooit, dan is in deze crisisjaren duidelijk aan het licht getreden, welke nadeelige gevolgen het heeft wanneer niemand, ook niet de Regeering, voldoende op de hoogte is van het bedrijfsleven. Dit heeft dan ook geleid tot de

totstandkoming der wet van 1 December 1917 op de Statistiek van voortbrenging en verbruik, krachtens welke reeds een telling van het materiaalverbruik en de productie onzer industrie over 1913 en 1916 heeft plaats gehad. Vroeger wezen wij er reeds op, dat een productiestatistiek eigenlijk een tweede stap is om tot de noodige kennis van het bedrijfsleven te komen en een bedrijfstelling daaraan dient vooraf te gaan. Immers kan men bezwaarlijk een onderzoek instellen naar voortbrenging en verbruik van die ondernemingen, wier bestaan men niet kent. Maar ook om andere redenen is een bedrijfstelling, of liever het periodiek houden van bedrijfstellingen, noodig. Een bedrijfstelling toch leert ons niet alleen alle bestaande ondernemingen kennen, zij geeft ook de gewenschte inlichtingen over den rechtsvorm der ondernemingen, over de nationaliteit der ondernemers (vooral voor ons land van belang!), over het personeel (beroepen, geslacht, leeftijdsklassen, huisarbeiders), over de gebouwen, machines (soort en capaciteit), enz. enz.

In de meeste andere landen houdt men reeds sedert jaren periodiek bedrijfstellingen, zooals blijkt uit het schematisch overzicht van de methode in de verschillende landen toegepast bij het verzamelen van gegevens ten behoeve van de bedrijfstellingen en de statistieken van voortbrenging en verbruik, gepubliceerd in de Februari-aflevering van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daaruit blijkt, dat in de meeste landen de gegevens voor de bedrijfs- en productiestatistiek gelijktijdig gevraagd worden. In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika (sedert 1850 en sedert 1810 reeds enkele gegevens), in Canada en in Nieuw-Zeeland geschiedt dit ter gelegenheid van den algemeenen census, welke in de eerste twee landen om de 10 jaar, in Nieuw-Zeeland om de 5 jaar plaats vindt; in de Vereenigde Staten en in Canada wordt bovendien 5 jaar na den census een tusschentijdsche bedrijfs- en productietelling gehouden. Gecombineerde bedrijfs- en productietellingen, onafhankelijk van den algemeenen census, hebben plaats in Zweden (sedert 1831), Finland, Hongarije, Massachusetts en een aantal andere Staten van Noord-Amerika, den Australischen Statenbond, de Unie van Zuid-Afrika en wel in al deze staten jaarlijks. Ten slotte zijn bedrijfs- en productietellingen gehouden in Frankrijk, Denemarken, Noorwegen, Beieren, Bulgarije, Roemenië en Mexico. Afzonderlijke bedrijfstellingen worden gehouden in Duitschland, Oostenrijk, Zwitserland, Hongarije, Italië, België en Frankrijk, in beide laatste landen verbonden aan de algemeene volkstelling. Afzonderlijke productietellingen vindt men in Engeland, Duitschland (voor een aantal bedrijven jaarlijks), Oostenrijk en Nederland. De eigenlijke bewerking der gegevens voor de bedrijfs- en productietellingen heeft overal aan één centraal punt plaats (het Census Bureau of het Statistisch Bureau), dat daarbij in verschillende landen de medewerking ondervindt van officieele lichamen en autoriteiten, b.v. de Arbeidsinspectie.

Voor Nederland staan ons in hoofdzaak alleen nog maar ten dienste het verouderde, in 1912 door de Directie van den Arbeid in het licht gegeven overzicht van de onder de Veiligheidswet vallende fabrieken en werkplaatsen, dat uitsluitend gegevens bevat over het aantal fabrieken en arbeiders; verder een aantal gegevens in de door de Rijksverzekeringsbank uitgegeven Ongevallenstatistiek (laatstelijk over 1914). Aan de Regeering zijn uiteraard wel eenige meerdere gegevens bekend, zoo die, welke door de crisisbureaux verzameld werden. Deze laatste betreffen echter een geheel abnormalen tijd en het is bovendien de vraag of ze wel volkomen betrouwbaar mogen heeten, omdat ze met een bepaald doel, meestal het verkrijgen van grondstoffen, verstrekt zijn. Waaraan behoefte bestaat is echter een volledig, zooveel mogelijk op uniforme wijze bewerkt overzicht van het geheele bedrijfsleven, zoowel van nijverheid als van landbouw,

veeteelt, visscherij, handel en verkeer. Een verblijvend verschijnsel mag het heeten, dat ook de Nederlandsche Regeering in den laatsten tijd het belang eener goede bedrijfsstatistiek gaat inzien; een onderwerp, waaromtrent reeds 18 jaar geleden door de Centrale Commissie voor de Statistiek uitgewerkte plannen aan de Regeering aangeboden zijn. Naar uit de Memorie van Antwoord van hoofdstuk V der Staatsbegroting 1919 blijkt, wordt thans op voorstel van den Minister van Arbeid door den Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek met de hoofden van de betrokken dienstvakken en met leden van de Centrale Commissie voor de Statistiek overleg gepleegd om tot een doelmatige voorziening in deze aangelegenheid te geraken. D.

Het goudvraagstuk in de Vereenigde Staten. — Het Januari-bulletin van den Federal Reserve Board bevat enkele beschouwingen over het goudvraagstuk, die de aandacht verdienen. In de eerste plaats wijst de Board op den snellen voortgang, dien het proces van concentratie van het goud bij centrale bankinstellingen gedurende den oorlog in verschillende landen heeft gemaakt. In vrijwel alle landen, die tevoren een van goudgeld verzadigd betalingsverkeer hadden, is het goud uit de circulatie verdwenen en zooveel mogelijk bij de centrale bank gecentraliseerd. Ook de Vereenigde Staten zijn denzelfden weg opgegaan. De Board wijst in dit verband op het rapport van het Engelsche currency committee en besluit: „The question may fairly be raised whether the outcome of the situation may not be that of introducing the general use of substitutes for gold.” Ook naar de meening van den Federal Reserve Board dus een algemeene invoering van het goudkernstelsel. Over de functie, die bij zoodanig stelsel het goud te vervullen overhoudt, zegt het Bulletin het volgende: „Creditor countries, such as England has been in the past and such as the United States is to-day, and countries—such as England and henceforth also the United States—which expect to be international bankers, will doubtless find it necessary to maintain the gold standard in its essential integrity; in other words, they will have to maintain a free gold market, or one in which sterling and dollar credits, respectively, will always without question or delay, be liquidated in gold or in currency convertible into gold. To that end it will be necessary for them to maintain their domestic currency on an unequivocal gold basis by always standing ready to redeem all forms of it on demand in gold. London has been the only free gold market in the past. Under her banking mechanism, England was able successfully to fulfill her obligations as an international banker without the necessity of accumulating and holding a very large reserve of gold. A large absolute supply of gold does not appear to be necessary to the successful maintenance of the gold standard if a country occupies the position of banking creditor holding a large volume of foreign bills and has an efficient banking system.”

De laatste woorden wijzen niet onduidelijk op een kentering in het standpunt van den Federal Reserve Board. Tot dusver bleek uit de woorden en daden van dit lichaam uitsluitend van een pogen den eigen goudvoorraad vast te houden en te vergrooten. Is de Board echter inderdaad van zins naar het nieuwe beginsel te handelen, dan zou dit, voorzoover dekkingsbepalingen hier geen moeilijkheden in den weg leggen, wel eens tot geheel andere verhoudingen op de markt van het goud kunnen leiden. Immers, terwijl Londen vóór den oorlog met circa 40 miljoen pond sterling aan goud meende te kunnen toekomen, bezitten de Fed. Res. Banks reeds thans ruim \$ 2 milliard of 400 miljoen pond sterling aan goud, waarbij dan nog komt de goudvoorraad van de Treasury, welke na aftrek van het door de Fed. Res. Bank gedeponeerde bedrag, het evengenoemd bedrag nog met de helft verhoogt. In totaal dus meer dan \$ 3 milliard of 600 miljoen pond sterling, welk bedrag bij voortzetting van de thans plaats vindende inwisseling der goudcertificaten in F. R. Notes binnen betrekkelijk korten tijd groot

tendeels ter dispositie van het Fed. Res. stelsel zal staan.

In- en uitvoer van Engeland. — Wij hebben, evenals ten vorigen jare, de statistiek volgens bestemming en herkomst der waren in het achter ons liggende jaar gegroepeerd naar gelang eigen, verbonden of neutraal gebied en dan wel: nabij of verwijderd van het oorlogsterrein. Wij beperken den staat ditmaal tot twee jaren. Wie de cijfers nog vergelijken wil met de gegevens van vorige jaren, verwijzen wij naar den staat op pagina 249 van den vorigen jaargang. De beschouwer zij weder herinnerd aan het voorbehoud, dat bij het maken van conclusies uit de Engelsche statistiek van in- en uitvoer is in het oog te houden. De getallen drukken duizenden ponden uit.

Gebied van be-temming of herkomst	Invoer		Uitvoer	
	1918	1917	1918	1917
<i>Britsch gebied.</i>				
Canada	124.468	84.331	14.280	16.210
Australië	45.696	64.430	26.217	22.119
N.-Zeeland	24.812	29.256	7.706	7.039
Indië	101.060	77.046	51.138	62.058
Zuid-Afrika	12.940	12.077	23.453	19.171
Egypte	54.140	32.472	22.235	14.778
West-Afrika	19.158	14.849	7.961	7.378
Mauritius	3.628	1.956	512	542
Straits	10.807	16.059	6.140	4.888
Malakka	2.144	6.984	?	?
West-Indië	8.107	6.251	1.695	2.060
Overig	18.059	14.160	17.176	16.378
Totaal	425.019	359.871	178.513	172.621
<i>Verbonden gebied in nabijheid van oorlogsterrein.</i>				
Frankrijk	39.466	24.470	137.355	118.034
Rusland	6.730	17.937	298	46.733
Italië	18.413	10.397	29.273	27.675
België	1.763	3.492	1.421	1.764
Portugal	12.442	4.881	5.295	4.698
Griekenland	2.392	956	1.048	183
Totaal	81.206	62.133	174.690	199.088
<i>Verbonden gebied verwijderd van oorlogsterrein.</i>				
Ver. Staten	522.078	380.431	23.559	33.792
Cuba	22.330	17.827	1.963	2.012
Brazilië	8.850	9.951	8.836	7.186
Japan	23.883	15.310	6.044	5.572
China	9.708	8.499	11.832	10.621
Totaal	668.055	494.151	226.924	256.271
<i>Neutraal gebied in nabijheid van oorlogsterrein.</i>				
Zweden	22.375	14.815	2.628	3.089
Noorwegen	23.763	18.424	5.437	8.480
Denemarken	5.339	18.349	3.697	7.224
Nederland	17.218	37.196	22.662	28.218
Zwitserland	13.095	11.312	8.630	6.560
Spanje	31.331	22.452	4.158	5.080
Totaal	113.121	122.548	47.212	58.651
<i>Neutraal gebied verwijderd van oorlogsterrein.</i>				
Argentinië	63.116	48.514	7.613	12.881
Mexico	19.334	2.317	1.094	917
Chili	5.125	13.291	6.384	4.634
Peru	8.006	4.675	1.530	1.488
Uruguay	6.542	5.457	3.151	2.280
Overig	11.020	14.433	16.052	13.566
Totaal	226.264	211.235	93.036	94.417
Algemeen Totaal	1.319.338	1.065.257	498.473	525.309

Zoals uit de reeds in No. 160 gegeven cijfers bekend was, wijst de invoer eene vermeerdering, de uitvoer een teruggang aan. Bij den invoer droegen vrijwel alle groepen tot de vermeerdering bij, inzonderheid de verbonden landen, die verwijderd liggen van het

oorlogsterrein en daarvan hebben de Vereenigde Staten het grootste deel aan te wijzen, naast Canada in de rubriek Britsch gebied. Bij den uitvoer kan geconstateerd worden, dat de export naar Britsch gebied zich in vergelijking met het vorige jaar op peil wist te houden. Overigens geven de cijfers slechts daling te zien, ofschoon op te merken valt, dat de uitvoer naar Argentinië, Chili en Uruguay eene niet onaanzienlijke verbetering kon boeken. Daarentegen beschaamt het totaal der groep: verbonden gebied in nabijheid van oorlogsterrein, voor het eerst sedert den aanvang van den oorlog de herhaaldelijk van Engelsche zijde geuite bewering, dat de stagnatie, respectief teruggang, van den uitvoer naar overzeesche landen haar tegenwicht vonden in de sterk vermeerderde goederenleveringen naar de bondgenooten, die om het oorlogsveld gelegen waren.

Duitsche economische belangen in de provincie Posen. — Bij de nieuwe wapenstilstandsvoorwaarden is het door Duitschers en Polen omstreden gebied door een demarcatiëlijn voorloopig afgegrensd. Deze lijn laat slechts een smalle strook der provincie Posen bij Pruisen, nl. het westen en noorden der provincie. Globaal genomen volgt de demarcatiëlijn de Poolsche taalgrens. Het feit, dat de Polen het grootste deel van Posen in handen gekregen hebben en, dit door de wapenstilstandsvoorwaarden tot op zekere hoogte gesanctionneerd is, heeft in Duitschland groote ongerustheid teweeggebracht, daar men vermoedt, dat deze demarcatiëlijn tevens de basis zal vormen voor de latere grensbepaling.

Daar deze toestand belangrijke economische gevolgen voor Duitschland in het leven roept, is het niet zonder betekenis na te gaan, welke belangen Duitschland in het Poolsche deel der provincie heeft.

In de eerste plaats moet ons oog gericht zijn op de levensmiddelenverzorging van Duitschland. Juist in het kritieke stadium, waarin het Duitsche levensmiddelenvraagstuk op het oogenblik verkeert, zou de afsluiting van Posen van het overige deel van het Rijk fatale gevolgen kunnen hebben. Wat de provincie Posen als levensmiddelenbron voor Pruisen en Duitschland beteekent, kunnen de volgende cijfers illustreeren. De gemiddelde opbrengst der vijf laatste vredesjaren was voor Posen: 14,1 pCt. van den Pruisischen roggeoogst, 15,2 pCt. van den gerst-, 16,5 pCt. van den suikerbieten- en 14 pCt. van den aardappelenoogst; terwijl daarnaast nog in belangrijke mate tarwe, haver, vee, vleesch en spek geleverd werden.

Silezië, Brandenburg, Saksen en Zuid-Duitschland waren in dien tijd de belangrijkste afzetgebieden voor het graan. De hierboven genoemde cijfers worden nog duidelijker, wanneer we in aanmerking nemen, dat in de provincie Posen slechts 5,2 pCt. van de Pruisische bevolking woont. Posen blijkt dus van groote betekenis te zijn voor de voedselvoorziening van Duitschland.

De industriele ontwikkeling van Posen dateert pas uit de laatste decennia, sinds wanneer het Duitsche kapitaal zich in meer belangrijke mate voor deze streken ging interesseeren. De industrie sluit natuurlijk nauw aan bij den landbouw, daar Posen nauwelijks over andere natuurschatten beschikt. In 't bijzonder treffen we aan spiritus- en chemische fabrieken, aardappelmeelfabrieken, suikerfabrieken en brouwerijen. Een meer algemeene relatie met Duitschland wordt gelegd door de maatschappijen, waarvan de aandelen of obligatiën in Berlijn of Breslau een markt hebben.

Naast de particuliere Duitsche bankinstellingen heeft de onder staatstoezicht staande „Ostbank für Handel und Gewerbe“, gevestigd in Posen en Königsberg, grooten invloed bij de economische ontwikkeling van het land gehad. Zij heeft, naar in de Frankfurter Zeitung verluidd, een grooten kring van cliënten en beschikt op het oogenblik over aanzienlijke Duitsche

deposito's. Door de nieuwe regeling zou zij een belangrijk deel van haar operatieterrein verliezen. Naast de centrale in Posen zijn er nog vestigingen in de voorsteden der hoofdstad en in een reeks door de Polen bezette plaatsen. De Poolsche banken en vooral de op het platteland zeer actieve „Zwiazka Spolek” hebben reeds sinds lang haar invloed en middelen zeer vergroot, zoodat verwacht kan worden, dat de Poolsche regeering deze instellingen zeer bevoordeelen zal en daardoor de Duitsche banken in moeilijkheden zal brengen, tenzij de Polen het Posensche rayon van de „Ostbank für Handel und Gewerbe” zullen overnemen.

Bezien we nu nader de belangen der Duitschers bij de industrie. In de eerste plaats moet dan genoemd worden de „Chemische Fabrik A. G. vorm. M. Milch & Co.”, waarvan de Mk. 5,80 Mill. aandelen te Breslau en Berlijn een vrij levendige markt hebben. Deze maatschappij heeft te Luban, in de nabijheid der hoofdstad, een superphosphaatfabriek; daarnaast echter ook buiten Posen, nl. te Danzig-Schellmühl en Oranienburg (Brandenburg) dergelijke fabrieken. Ook hebben de spirituskartels vrij groote belangen in de provincie Posen; de „Spritbank” heeft een belangrijke fabriek in de hoofdstad, de „Breslauer Spritfabrik” heeft vele belangrijke onderafdeelingen in de provincie.

Internationaal bekend is de likeurfabriek van „Hartwig Kantorowicz-A. G.” met Duitsche interesten naast Poolsche commissarissen. Duitsch kapitaal is geïnteresseerd bij vele zeer rendabele suikerfabrieken, welke door de provincie verspreid liggen. Duitsche belangen treden ook op in de „Hermannmühlen-A. G.” en de „Johannesmühlen-A. G.” Het verlies van de groote meelmolens zou voor Duitschland niet zonder betekenis zijn. Ook werken bierbrouwerijen met Duitsch kapitaal, evenals de „Posener Strassenbahn”, die in verbinding staat met de „Gesellschaft für elektrische Unternehmungen”. Vermeldenswaard is nog het feit, dat de groote „Ueberlandzentrale Birnbaum”, welke door eenige bestuursafdeelingen in het Westen der provincie in het leven geroepen is, nu in het door de Polen bezette gebied valt, terwijl echter het grootste deel van het net in het Deutsche rayon blijft liggen. Hebben wij hiermede een indruk gekregen van de agrarische, industriele en financiële betekenis van Posen voor Duitschland, niet onbelangrijk is daarnaast de betekenis van de Posensche arbeidsmarkt voor Duitschland. Het is de z.g. „Sachsgängerei”, de elk voorjaar plaats vindende trek van Oost-Duitsche arbeiders naar de meer loonende en arbeid biedende agrarische — en daarbij aansluitende industriele — bedrijven ten westen van de Elbe, vooral naar de „Rübenländer” Saksen enz. De Poolsche arbeiders uit Posen hebben hieraan een belangrijk aandeel. Deze groote periodieke trek der arbeiders deed wederom een gebrek aan arbeidskrachten in Oost-Duitschland ontstaan, hetgeen ten gevolge had, dat arbeiders uit Russisch-Polen en Galicië aangetrokken moesten worden („Preussengänger”). Uit dit alles blijkt, dat de economische banden die Duitschland met Posen geknoopt heeft voor eerstgenoemd land van aanmerkelijk belang zijn.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap. — Leiden, Maart 1919.

Dr. J. P. Kleiweg, Denkbeelden der inlanders van den O.-Ind. Archipel omtrent de geboorte van tweeelingen; J. L. Bruyns, Twee landschappen op Timor: a. Amarassi, b. Zuid-Beloe; Dr. L. Rutten, De geologische expeditie naar Ceram; J. F. Niermeyer, Oorvolking van Engeland tijdens den oorlog.

Zeitschrift für Sozialwissenschaft. — Leipzig, 17 Februari 1919.

Th. W. Linnenkohl, Volkswirtschaftliche Wirkungen der Kriegsschulden; Fr. Prinzing, Die Bevölkerungsbewegung in den neutralen europäischen Staaten seit Kriegsausbruch; Wilhelm Feld, Ueber die Zukunft der amtlichen Statistik; C. A. Verrijn Stuart, Die Goldfrage; Dr. Georg Jahn, Der Achtstundentag; F. Zizek, Neue internationale Bevölkerungsstatistiken; Dr. P. Martell, Die Entwicklung des Gewerbegerichts in Berlin; Dr. Herbst, Die Arbeitsgebiete der Kriegsbeschädigten-Fürsorge; Dr. L. Zach, Die Konzentrationsbewegung im englischen Bankwesen während des Krieges; Dr. Ernst Schultze, Die Kohlenpreise in den Vereinigten Staaten.

Het artikel van prof. Verrijn Stuart, in Augustus 1918 geschreven, is een resümee van zijn beschouwingen over het goudvraagstuk, neergelegd in de in 1917 en 1918 verschenen geschriften: De Toekomst van het Goud en Het Goudvraagstuk. Ook in dit artikel maakt de schrijver zich bekend als een voorstander van een goudloos ruilmiddel en wordt uitsluitend aan den buitenlandschen wissel de functie toegedacht, tot dusver internationaal in laatste instantie door het goud vervuld.

Schmollers' Jahrbuch. — München en Leipzig, 43e Jaarg. 1e Heft.

L. Spiegel, Stammlers Kritik der Rechts- und Staatstheorien der Neuzeit; A. H. Hollmann, Die neue Verfassung und die Entwicklung des Parlamentarismus in Dänemark; K. Seutemann, Die Wechselwirkung zwischen wirtschaftlicher und Bevölkerungsentfaltung nach Malthus; E. Wagemann, Die Lebensmittelteuerung und ihre Gesetzmäßigkeiten; K. Thiess, Die Ernährungslage in Deutschland zu Beginn des fünften Kriegsjahres; F. Schmidt, Arbitrage und Wechselkurse; v. d. Lühe, Innere Kolonisation in Preussen und England; J. Bunzel, Ein Beitrag zur Judenfrage; H. Siemering, Die öffentliche Organisation der Jugendpflege und die Jugendämter in Preussen.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, 1 Januari 1919.

Dr. Fr. K. Mann, Das Geldproblem in der rumänischen Besatzungswirtschaft; Dr. H. David, Das deutsche Auslandskapital und seine Wiederherstellung nach dem Kriege; Dr. K. Strupp, Monroismus und Pan-amerikanismus; Bij de „Chronik und Archivalien” o.a.: Prof. Fr. Hoffmann, Die Industrie in der Türkei; Dr. H. Steinert, Die Frachteinnahmen der Skandinavischen Handelsflotten; Dr. E. Staedler, Organisation und Wirksamkeit der deutschen Post in Polen während des Krieges; L. Ulrich, Die Geschäftsunternehmungen der Familie Mitsui in Japan; Dr. L. Feuchtwanger, Zur Beurteilung der Konzentrationsbewegung im englischen Bankwesen 1917/1918; Dr. E. Schuster, Zur Frage der materiellen Doppelbesteuerung im Britischen Imperium; E. Böhrer, Die Staatliche Aussenhandelsförderung in den Vereinigten Staaten von Amerika; Dr. H. Wehberg, Die Rüstungsbeschränkungen auf den kanadischen Seen.

The Round Table. — Londen, Maart 1919.

The practical organisation of peace; America and World Responsibility; Bolshevik aims and bolshevik ideals; German Democracy at the cross roads; Indian politics.

Zonder een bepaald artikel te resumeeren, mag weder eens op de groote betekenis van dit tijdschrift gewezen worden. Wie naast de stem uit het moederland ook die uit de groote dominions wil hooren, doet niet beter dan dit tijdschrift ter hand te nemen.

Journal of the Institute of Bankers. — Londen, Maart 1919.

A. Hoare, Prospects of national taxation.

Technik und Wirtschaft. — Berlijn, Februari 1919.

O. Heyn, Geld, Währung, Valuta; Dr. Br. Thierbach, Das Bayernwerk; R. Seyffert, Reklamé und Technik; Fr. Hendrichs, Preisabbau.

BOEKAANKONDIGING.

Eduard van Biema. Les Huguetan de Mercier et de Vryhoeven, 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1918, VIII en 218 blz.

Ontstaan, gelijk de schrijver in een voorwoord mededeelt, uit een onderzoek naar de stichteres van het gebouw aan het Voorhout te 's-Gravenhage, waarin thans de Koninklijke Bibliotheek gevestigd is, is het geschrift uitgedijd tot een beschrijving van verschillende leden van het Lyonsche hugenotengeslacht Huguetan, een der merkwaardigste onder de talrijke familiëns van vreemden oorsprong, die in de 17e en 18e eeuw in de Republiek der Vereenigde Nederlanden onderkomen hebben gevonden.

Naast Adrienne-Marguerite Huguetan, echtgenoot van Henri-Charles graaf van Nassau-la Lecq, de stichteres van het genoemde gebouw, zelf een merkwaardige figuur, trekt voornamelijk de aandacht Jean-Henri Huguetan, aanvankelijk uitgever, later internationaal bankier, leverancier van kriegsbehoefden, voortdurend belaagd door de handlangers van Lodewijk XIV, na tal van omzwervingen eindelijk in Denemarken belandend, waar hij een zeer invloedrijke positie verwierf en ten slotte als graaf van Gyldensteen op 96-jarigen leeftijd in het jaar 1749 stierf.

Het gegeven had kunnen leiden tot een breed opgezette beschrijving van het internationaal-financieel en economisch leven van dien tijd. Het boek geeft zulks niet, doch beperkt zich tot een behandeling van de verschillende personen in kwestie, waarbij aan de bronnen zelf een breede plaats wordt ingeruimd. Een zoo breede zelfs, dat de opmerking niet mag achterwege blijven, dat had de schrijver zijn taak meer constructief en ordenend opgevat, het beeld, dat hij ons van de geteekende persoonlijkheden vermag te geven, aan klaarheid en scherpte zou hebben gewonnen.

Een beoordeeling overigens van het werk op zijn historisch-wetenschappelijke mérites valt niet binnen het kader van dit blad. Slechts zij nog medegedeeld, dat het op een voor dezen tijd inderdaad uitnemende wijze is uitgegeven en met verschillende reproducties is verlucht.

Sedert 1 Januari verschijnt onder den titel „De Arbeidsmarkt” een maandschrift, officieel orgaan der Vereeniging van Directeuren van Nederlandsche Arbeidsbeurzen. In een inleidend woord spreekt het bestuur der vereeniging als zijn oordeel uit, dat de organisatie van de arbeidsmarkt en de regularisatie van de uitwisseling van vraag en aanbod, mede in verband met de te verwachten vraagstukken van opvoering der productie naast verkorting van den arbeidsduur, in de komende sociaal-economische problemen een eerste plaats zullen innemen. Onder deze omstandigheden heeft het bestuur gemeend tot oprichting van dit maandschrift, dat korte beschouwingen zal bevatten omtrent de groote vragen van den dag op arbeidsgebied en voorts omtrent het buitenland de noodige inlichtingen zal brengen, het initiatief te moeten nemen. Het eerste nummer, dat 18 bladzijden telt, bevat o.a. een beschouwing omtrent den invloed der demobilisatie. Een rubriek „Varia” brengt ten slotte verschillende gegevens omtrent arbeidsbemiddeling en verwante gebieden uit het binnenland. Het bestuur der Vereeniging, adres de heer W. F. Detiger te Amsterdam, voert de redactie.

Van den uitgever J. Moorman te 's-Gravenhage heeft het licht gezien een nieuw technisch tijdschrift: „Het Schip”, een orgaan voor scheepsbouw en scheepvaart, dat 14-daags verschijnen zal. Als redacteur treedt op Ir. A. M. Schippers, terwijl bij de vaste medewerkers bekende namen gevonden worden. Met zorg uitgevoerd, wordt de aantrekkelijkheid van het

blad verhoogd door een aantal afbeeldingen, o.m. een photo van het gewapend-betonschip „Faith”, op het oogenblik, dat het de haven van Vancouver verlaat, waarvan — naar de lezer zich zal herinneren — in het nummer van 1 Mei 1918 der E.S.B. gesproken werd.

**REGEERINGSMAATREGELEN OP
HANDELSGEBIED.**

Uitvoer van paarden. Ingetrokken is de bekendmaking van 25 Februari j.l., dat gedurende Maart en April elken Donderdag gelegenheid wordt gegeven tot uitvoer van Roosendaal van afgekeurde hengsten. Met ingang van 20 Maart zal gedurende eenige weken gelegenheid bestaan tot uitvoer naar de geallieerde landen van ruinen, in het bezit van alle veulentanden en van hengsten, niet ingeschreven in een openbaar paardenstamboek.

Uitvoer van confectie en manufacturen. De regeering is voornemens, met ingang van 1 April a.s. voor wat haar deel betreft, den uitvoer van confectiegoederen en manufacturen geheel vrij te laten.

Boter voor restaurants. Ten aanzien van de verstreking van boter aan restaurants, enz. is de rantsoeneering vervallen.

Vetvoorziening. Voor de periode van 28 Februari tot 15 Maart wordt de samenstelling van de thans gedistribueerde mélanges A en B gewijzigd, zoodat zij slechts resp. 25 en 50 pCt. botergehalte bevatten. Met ingang van 16 Maart wordt mélange A vervangen door supra-margarine.

Boter. In verband met den ruimeren aanvoer van grondstoffen voor de margarine-bereiding, waardoor het gebruik van boter voor de bereiding van mélanges niet meer noodig is en gelet op de stijgende boterproductie, heeft de Minister van Landbouw ingetrokken het verbod van aflevering en vervoer en het karnverbod. De rantsoeneering van boter wordt met ingang van 24 Maart opgeheven; de maximumprijzen blijven nog tot 1 Mei gelden. Gemeentebesturen behouden de gelegenheid bij eventueel tekort aan boter in hunne gemeente de gewenschte hoeveelheden te bestellen bij het R. D. K.

Gesaccharineerde suiker. In verband met den geringen voorraad zal het Rijkskantoor voor Suiker geen gewone suiker meer beschikbaar stellen voor hotels, café's en dergelijke, benevens voor limonadefabrieken en dergelijke, maar zal aan deze verbruikers gesaccharineerde suiker worden gedistribueerd, samengesteld uit 99,8 pCt. suiker en 0,2 saccharine van 500—550-voudige zoetheid.

Kaas. Het kaasrantsoen is teruggebracht van 0,25 tot 0,15 K.G. per hoofd per twee weken.

Staatscommissie branderijbedrijf. Bij Kon. besluit van 6 Maart is ingesteld een Staatscommissie, aan welke wordt opgedragen een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid om, zonder de industrie te knakken, aan het branderij-, distilleerderij- en likeurstokersbedrijf een andere richting te geven en meer bepaaldelijk na te gaan het vraagstuk of het terwille van de bestrijding van het alcoholisme mogelijk is de productie van gedistilleerd voor inwendig gebruik bestemd, aanmerkelijk te beperken, indien het kan, op te heffen.

Steun aan Nederlandsche boomkweekers. Het oorspronkelijk plan van den Minister van Financiën, volgens hetwelk aan de kweekers te Boskoop steun zou worden verleend door aankoop van planten door gemeenten en instellingen tegen ten minste den halven prijs, waarbij het Rijk het ontbrekende zou toeleggen, gaat niet door.

Staatscommissie inzake opdriving van landpachten. Bij Kon. besluit van 12 Maart is eene Staatscommissie ingesteld, welke heeft te onderzoeken of en zoo ja, welke wijzigingen aangebracht behooren te worden in de bepalingen

van het Burgerlijk Wetboek inzake huur van landerijen — men zie het artikel op pag. 207 van dezen jaargang — en na te gaan of de bestaande bijzondere tijdsomstandigheden aanleiding geven tot het maken van een regeling, om opdriving van de huurprijzen van landerijen te voorkomen en bij bevestiging van deze vraag een zoodanige regeling te ontwerpen.

Belasting op tabak. De Minister van Financiën heeft ingesteld een commissie, welke taak zal zijn hem zoo spoedig mogelijk nader van advies te dienen inzake de heffing eener belasting op tabak.

Molens. De beschikking van 8 Januari 1918, houdende verbod tot verkoop en aflevering van molens en andere werktuigen, bestemd voor, resp. geschikt tot het vermalen van granen, zoomede van onderdeelen, is ingetrokken.

Zeep. Met ingang van 1 Maart zijn ingetrokken de vastgestelde maximumprijzen voor harde zeep met een vetzuurgehalte van ten minste 60 pCt., harde zeep met een vetzuurgehalte van ten minste 25 pCt., harde zeep met minerale bestanddeelen en zoogenaamde kleizeep en zeepoeder met een vetzuurgehalte van ten minste resp. 35, 15 en 10 pCt. Met denzelfden datum traden ook buiten werking de zachte zeep-, de harde zeep- en zeepoederregeling met uitzondering van de bepalingen op harde kalizeep, ten behoeve van gemeentelijke distributie.

Medicinale zeep. Ingetrokken zijn de sub D in de beschikking van 17 September 1918, betreffende

den verkoop van harde zeep en zeepoeder voor geneeskundige doeleinden, vervatte bepalingen betreffende medicinale zeep.

Geneesmiddelen. Met ingang van 1 April is opgeheven het Rijksdistributiekantoor voor geneesmiddelen, verbandmiddelen en voorwerpen voor geneeskundig gebruik. Ingetrokken is de beschikking van 1 Mei 1918, houdende vaststelling van een distributieregeling van geneesmiddelen, verbandmiddelen en voorwerpen voor geneeskundig gebruik en de beschikkingen inzake periodieke opgave van voorraden vaseline en tot verbod van den verkoop, de aflevering en het vervoer van witte en gele vaseline.

Koper. Met ingang van 1 April is opgeheven het Rijkskantoor voor Koper. Met ingang van 15 Maart is ingetrokken het verbod van vervoer en aflevering van oud rood koper in alle soorten, oud brons in alle soorten, oud geel koper in alle soorten, draaisel, snippers en ander afval van nieuw rood koper, brons en geelkoper, benevens van blokken en staven, verkregen door omsmelting van alle soorten oud rood koper, oud brons, oud geel koper en draaisel, snippers en afval. Ook de maximumprijzen zijn ingetrokken.

Verder zijn ingetrokken het verbod tot vervoer van Nederlandsche bronzen en nikkelen pasmunt; het verbod van aflevering en vervoer van nieuw rood koperdraad, nieuw bronsdraad en afval daarvan en bepalingen betreffende het vrijmaken van koper uit elektrische geleidingsnetten.

MAANDCIJFERS.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN NOVEMBER 1918.

(Ontleend aan de „Ingenieur“.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			November 1918.	November 1917.
Maatsch. tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	f 2.236.589,—	f 3.520.265,—	f 5.894.105,—	f 4.545.870,— ¹⁾
Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	„ 2.340.330,—	„ 1.571.724,—	„ 4.034.957,—	„ 3.246.691,— ¹⁾
Ned. Centr. Spoorwegmij.	„ 217.518,—	„ 241.055,—	„ 461.295,—	„ 368.910,— ¹⁾
Noord-Brab. Deutsche Spoorwegmaatschappijen	„ 26.752,—	„ 46.990,—	„ 77.899,—	„ 125.194,— ¹⁾
Hollandsche Buurtspoorwegen	„ 9.737,68	„ 12.859,70	„ 24.182,91	„ 26.363,63 ^{1/2}
Dedemsvaartsche Stoomtramweg-mij.	„ 12.636,69	„ 25.348,41	„ 39.367,08 ^{1/2}	„ 34.604,34
Tramw.mij. „de Meijerij“	—	—	„ 35.248,31	„ 24.269,01
Zuid-Nederl. Stoomtramweg-maatschappij	„ 19.587,96	„ 62.731,41 ^{1/2}	„ 83.374,77 ^{1/2}	„ 64.663,98
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	„ 51.849,89 ^{1/2}	„ 66.717,72	„ 121.592,62 ^{1/2}	„ 116.864,63 ^{1/2}
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	—	—	„ 208.369,61	„ 170.113,05 ^{1/2}
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 25.070,60 ^{1/2}	„ 11.062,68 ^{1/2}	„ 37.171,77	„ 31.386,05 ^{1/2}
Gemeentetram te Amsterdam	„ 648.861,07 ^{1/2}	—	„ 648.861,07 ^{1/2}	„ 525.856,15
Haagsche Tramweg-maatschappij	„ 293.140,41 ^{1/2}	—	„ 293.210,17 ^{1/2}	„ 258.908,36
Rotterdamsche Electr. Tramwegmaatschappij..	„ 295.973,83 ^{1/2}	—	„ 295.973,83 ^{1/2}	„ 233.447,38 ^{1/2}
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Samarang—Vorstenlanden—Willem I..	—	—	„ 404.000,—	„ 441.108,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	„ 14.700,—	„ 15.100,—
lijn Soerabaja—Krian	—	—	„ 59.600,—	„ 54.900,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch..	—	—	„ 311.700,—	„ 270.000,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	„ 257.000,—	„ 277.400,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	„ 43.900,—	„ 61.600,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo.....	—	—	„ 10.400,—	„ 9.800,—
Deli-Spoorweg Maatschappij	—	—	„ 409.000,—	„ 455.741,—
Nagekomen over Augustus 1918.				
Staatsspoorwegen in Ned. Indië	—	—	—	—
I. Staatsspoorwegen op Java.....	f 1.470.160,—	f 2.457.326,—	f 4.132.546,—	f 4.063.931,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 75.692,—	„ 45.762,—	„ 131.645,—	„ 132.396,—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra	—	—	—	—
a. Palembanglijn	„ 8.389,—	„ 3.952,—	„ 13.343,—	„ 11.690,—
b. Lamponglijn	„ 14.832,—	„ 24.640,—	„ 43.176,—	„ 30.776,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 68.341,—	„ 43.984,—	„ 117.828,—	„ 95.163,—
Nagekomen over September 1918.				
Staatsspoorwegen in Ned. Indië	—	—	—	—
I. Staatsspoorwegen op Java.....	f 1.510.508,—	f 2.383.113,—	f 4.072.131,—	f 3.721.500,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 69.920,—	„ 42.144,—	„ 119.929,—	„ 126.579,—
III. Tramwegen in Zuid-Sumatra	—	—	—	—
a. Palembanglijn	„ 9.866,—	„ 7.668,—	„ 18.676,—	„ 11.383,—
b. Lamponglijn	„ 16.504,—	„ 28.587,—	„ 49.258,—	„ 25.810,—
IV. Atjeh Stoomtram	„ 66.837,—	„ 43.955,—	„ 115.000,—	„ 95.264,—

1) Definitieve opgave.

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in de „Ingenieur“ ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek“ ontleend.

GIRO-KANTOOR DER GEMEENTE AMSTERDAM.

	December 1918		Januari 1919	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Ontvangen en betaald:				
in contanten.	136759	f 21.096.831	151126	f 16.384.601
door overschrijving 1).	27406	„ 74.856.975	29330	„ 76.727.243
Particuliere rekeninghoud.	2673 ²⁾	„ 19.407.843	2916 ²⁾	„ 24.277.489
Saldo te goed part. rek. u ^o .	—	„ 3.201.000	—	„ 3.292.474

1) Inclusieve verrekeningen tusschen gemeentediensten, zijnde pl.m. f 20.000.000,— per maand. 2) Aantal.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Gulden).

	Februari 1919	Sedert 1 Januari 1919	Overeenkomstige periode 1918
Directe belastingen.			
Grondbelasting	234.301	718.167	776.487
Personeele belasting ..	387.062	1.264.377	931.827
Inkomstenbelasting ..	2.841.122	5.431.141	8.999.607
Dividend- en tantieme-belasting	17.765	17.765	—
Vermogensbelasting ..	391.182	785.994	407.903
Accijnzen.			
Suiker	3.757.654	6.601.368	6.061.101
Wijn	9.973	22.905	18.363
Gedistilleerd	1.535.702	3.019.952	3.563.242
Zout	129.448	292.944	466.374
Bier	40.255	88.303	154.757
Geslacht	968.185	2.212.092	2.565.111
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.192.551 ¹⁾	2.524.242 ²⁾	2.359.719
Registratierechten	2.353.637	4.228.367	4.025.740
Hypotheekrechten	—	—	—
Successierechten	2.033.692	4.155.544	3.656.935
Invoerrechten	1.341.934	2.094.853	1.383.996
Formaatzegel	—	—	—
Gouden en zilveren werken			
Belasting	58.086	127.016	116.591
Essaailoon	49	118	143
Statistiekrecht	312.028	418.497	211.999
Recht op Mijnen	—	—	—
Domeinen	104.590	200.260	256.974
Staatsloterij	167.629	184.730	183.971
Jacht en visscherij	254	725	872
Loodsgelden	56.373	130.904	38.567
Totaal	17.934.472	34.520.264	35.580.279

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Februari 1919	Sedert 1 Januari 1919	Overeenkomstige periode 1918
Directe belastingen.			
Grondbelasting	47.416	144.441	155.565
Personeele belasting ..	75.082	226.601	244.066
Inkomstenbelasting ..	1.286.468	2.460.582	3.137.153
Vermogensbelasting ..	156.216	313.857	156.219
Accijnzen.			
Suiker	751.531	1.320.273	1.212.220
Wijn	1.995	4.581	3.673
Gedist. (binn.- en buitl.)	153.570	301.995	356.324
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	66.298	138.225	109.464
Registratierechten	—	—	1.687
Hypotheekrechten	—	—	—
Totaal	2.538.576	4.910.555	5.376.371

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Februari 1919	Sedert 1 Januari 1919
Oorlogswinstbelasting	16.428.396	25.937.332
Verdedigingsbelasting Ia	390.979	785.398
Verdedigingsbelasting Ib	1.252.717	2.510.522
Verdedigingsbelasting II	1.608.103	2.957.488
Totaal	19.680.195	32.190.740

1) Hieronder begrepen f 200.703 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) idem f 460.545. 3) idem f 329.455.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	15 Maart 1919	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank (Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 5 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 1/2 " 4 Jan. '19	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4 1/2 " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " 13 Dec. '17	4 1/2 " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	5 1/2 " 3 Oct. '18	3 1/2 " 19 " '14
Belgische Nat. Bk.	5 " 6 Febr. '19	4 " 30 Jan. '14
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 1/2 " 29 Sept. '03
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 4 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—
Javasche Bank	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
15 Mrt. '19	3 1/4-3/8	4 1/4 ²⁾	3 1/2	4-3/8	—	4 1/2-3/4 ²⁾
10-15 M. '19	3 1/4-1/2	4-1/4	3 1/2-1/2	4-3/8	—	4 1/2-5
3-8 Mrt. '19	3 1/4-3/4	3 3/4-4	3 1/2-3/4	4-3/8	—	4 1/4-5
24 F.-1 M. '19	3 3/8-3/4 ¹⁾	3 1/2-4 1/4	3 1/2-3/8	4-3/8	—	4 1/2-7
11-16 M. '18	2 1/2-3/4	4-1/4	3 1/2-3/4	4-3/8	—	4 1/2-6
12-17 M. '17	2-3/8	2 3/4-4	4 3/8-1 1/2	4-3/8	—	1 3/4-2 1/2
20-24 Juli '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

1) Het particulier disconto der gemeentewissels was in de afgelopen week ongeveer 3/4-1 1/2 pCt. hooger. 2) Noteering van 14 Maart.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselkoersen op de oorlogvoerende landen waren bijna zonder uitzondering gedurende de geheele week stijgende. Het zich langzamerhand herstellende handelsverkeer doet meer vraag ontstaan naar betalingsmiddelen op het buitenland, zoodat vooral Ponden en Dollars goed gevraagd bleven. Londen steeg van 11.56% tot 11.61 en cable New York van 2.42 1/2 tot 2.43 1/2. Parijs was daarentegen eerder aangeboden. De koers bleef tamelijk stationair, maar liep heden plotseling sterk terug op beduidend slechter afkomende Londensche noteering.

Marken waren zeer vast en werden bij groote posten uit de markt genomen. De krachtige bestrijding en het spoedige einde van de onlusten in Berlijn, deed het vertrouwen wederkeeren. Door de kleine markt liep de koers over het algemeen te snel op en bleef niet in verhouding met de noteeringen bij de andere neutralen, zoodat heden weder een tamelijk sterke reactie intrad. In overeenstemming met Berlijn was ook Weenen vaster. 11.60, 12.25.

De neutrale wissels waren allen eerder iets flauwer. Vooral Christiania en Spanje waren beduidend lager. Het aanbod was echter gering en de daling ontstond hoofdzakelijk door het oploopen van den pondenkoers in die landen.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ¹⁾	Parijs ²⁾	Berlijn ³⁾	Weenen ⁴⁾	Belgie ⁵⁾	New York ⁶⁾
10 Mrt. 1919..	11.56 1/2	44.25	23.07 1/2	11.60	41.65	2.42 1/2
11 " 1919..	11.58	44.20	23.37 1/2	11.52 1/2	41.65	2.42 3/4
12 " 1919..	11.58 1/2	44.27 1/2	24.15	11.65	42.10	2.43 1/8
13 " 1919..	11.60 1/2	44.32 1/2	25.60	12.10	41.97 1/2	2.43 1/2
14 " 1919..	11.60 1/2	44.35	25.55	12.—	41.85	2.43 1/4
15 " 1919..	11.61	44.40	26.10	12.35	41.90	2.43 1/2
Laagste d.w. ¹⁾	11.56	44.10	22.60	11.40	41.50	2.42
Hoogste " " ¹⁾	11.61 1/2	44.40	26.25	12.50	42.20	2.44
8 Mrt. 1919..	11.55	44.27 1/2	22.57 1/2	11.30	41.75	2.42 3/8
1 " 1919..	11.57	44.15	24.05	11.45	42.05	2.42 3/8
Muntpariteit..	12.10 1/2	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48 1/4

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm*)	Kopenhagen*)	Christiania ¹⁾	Zwitserland*)	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
10 Mrt. 1919	68.45	63.15	66.10	50.42½	51.—	99½-¾
11 „ 1919	68.45	63.17½	66.—	50.35	51.—	99½-¾
12 „ 1919	68.45	63.15	65.97½	50.35	51.—	99½-¾
13 „ 1919	68.45	63.15	66.—	50.32½	50.90	99½-¾
14 „ 1919	68.45	63.15	65.75	50.40	51.—	99½-¾
15 „ 1919	68.45	63.15	65.75	50.25	50.25	99½-¾
L'ste d. w. ¹⁾	68.35	63.—	65.65	50.20	50.—	99½
II'ste „ „ ¹⁾	68.55	63.30	66.20	50.45	51.25	99¾
8 Mrt. 1919	68.45	63.10	66.05	50.45	51.—	99½-100½
1 „ 1919	68.40	63.35	66.10	50.35	51.37½	99½-100½
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) No'eering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cents per gld.)
15 Maart .. 1919	4.76.45	5.53½	nom.	41
Laagste d. week ..	4.76.45	5.48½	nom.	41
Hoogste „ „ ..	4.76.45	5.53½	nom.	41¼/10
8 Maart .. 1919	4.76.45	5.48	nom.	41¼/10
28 Febr. .. 1919	4.76.45	5.49¼	nom.	41¼/10 ¹⁾
Muntpariteit....	4.86.67	5.18¼	95¼	40¾/10

¹⁾ Noteering van 1 Maart.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Febr. 1919	8 Maart 1919	Tijdspek 9-13 Maart 1919		13 Maart 1919
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	977/10	977/10	977/10	977/10	977/10
*B. Aires ¹⁾ ..	d.p.gd.pes.	51¾/8	51¾/10	51	51¾/8	51½
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6½/32	1/6½/32	1/6	1/6½/16	1/6½/32
Hongkong	id. p. \$	3/1	3/1	3/0¾/4	3/1¼/4	3/1¼/4
Lissabon	d.p.escudo	34	34½/2	33¾/4	34¾/4	34¾/4
Madrid	Peset. p. £	22.74	22.80	22.83	23.30	23.03
*Montevideo ¹⁾	d.p.peso	60¾/8	60¾/4	60¾/4	61¼/4	60¾/4
Montreal....	\$ per £	4.85¾/8	4.85½/2	4.85½/2	4.857/8	4.85¾/8
*R.d.Janeiro.	d.p.milr.	13¼/4	13¾/10	13¼/4	137/16	13½/32
Rome f.....	Lires p. £	30.31	30.31	30.25	30.37½	30.31
Shanghai	sh/d.p.tael	4/7½/8	4/6	4/6	4/7½/2	4/7
Singapore	id. p. \$	2/4¾/32	2/4¾/32	2/3½/10	2/4¼/8	2/4¼/32
*Valparaiso..	d.p.pap.p.	9¼/4	9¾/32	9¾/32	97/16	97/16
Yokohama	sh/d.p.yen	2/1½/2	2/1½/8	2/1¼/4	2/1½/10	2/1½/2

* Koersen van den dag voorafgaande aan de data in het hoofd vermeld. ¹⁾ Telegrafisch transfert.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Noteering te Londen te New York

15 Maart 1919.....	47¾/4	101¼/8
8 „ 1919.....	47¾/4	101¼/8
1 „ 1919.....	47¾/4	101¼/8
22 Febr. 1919.....	47¾/4	101¼/8 ¹⁾
15 „ 1919.....	477/8	101¼/8
16 Maart 1918.....	43	86¼/8
17 Maart 1917.....	35½/16	73
20 Juli 1914.....	24½/16	54¼/8

¹⁾ Noteering van 21 Februari.

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Debet Diverse reken. ¹⁾	5 pCt. Schuld-brieven	Credit Diverse reken. ¹⁾
13 Mrt. 1919..	6.043	56.500	70.400	16.821	102.256
6 „ 1919..	5.826	56.500	70.400	16.707	102.039
27 Febr. 1919..	4.153	56.500	70.400	16.670	101.487
20 „ 1919..	3.891	56.500	70.400	16.373	101.403
13 „ 1919..	3.685	53.200	70.400	16.211	101.341

¹⁾ Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het b-drag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 Maart 1919.

Activa.

Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hl.-bk. f 90.425.408,87 B.-bk. „ 514.137,05½ Ag.sch. „ 19.433.135,93	f 110.372.681,85½
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. f	7.450.080,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—	7.450.080,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 122.922.386,38 B.-bk. „ 10.063.052,90 Ag.sch. „ 60.799.432,12	f 193.784.871,40
Op Effecten	f 193.748.971,40	—
Op Goederen en Spec.	35.900,—	193.784.871,40
Voorschotten a. h. Rijk	—	10.699.987,69
Munt en Muntmateriaal	—	—
Munt, Goud	f 63.403.875,—	—
Muntmat., Goud	„ 611.627.679,09½	—
	f 675.031.554,09½	—
Munt, Zilver, enz.	„ 9.468.154,56	—
Muntmat., Zilver	—	684.499.708,65½
Effecten	—	—
Bel. v. h. Res.fonds. id. van ½ v. h. kapit.	f 5.078.869,32 3.996.789,43	9.075.658,75
Geb. en Meub. der Bank	—	1.770.000,—
Diverse rekeningen	—	100.597.677,—
	—	f 1.118.250.665,35

Passiva.

Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 5.079.402,56
Bankbiljetten in omloop	„ 1.001.167.575,—
Bankassigtiën in omloop	„ 2.227.169,56½
Rekening-Courant saldo's:	—
Van het Rijk	f —
Van anderen	„ 76.327.582,13½
	76.327.582,13½
Diverse rekeningen	„ 13.448.936,09
	f 1.118.250.665,35
Beschikbaar metaalsaldo	f 468.132.102,25
Op de basis van ½ metaaldekking	„ 252.187.636,91
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.340.660.510,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	8.531.833,80½	—
Buitenlandsche wissels	65.166,—	—
Beleeningen	4.207.946,70	—
Goud	—	1.915.559,44
Zilver	151.462,06	—
Bankbiljetten	—	8.000.120,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	7.002.791,78½	—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opschbare schulden
15 Maart 1919	675.032	9.468	1.001.168	78.555
8 „ 1919	676.947	9.317	1.009.168	71.281
1 „ 1919	677.311	9.219	1.018.535	75.284
22 Febr. 1919	677.319	9.105	1.000.194	65.696
15 „ 1919	677.328	8.996	1.007.335	66.967
8 „ 1919	684.348	8.951	1.028.734	201.369
1 „ 1919	684.357	8.923	1.071.531	90.116
25 Jan. 1919	684.369	8.791	1.053.508	90.669
18 „ 1919	684.390	8.737	1.062.722	83.614
11 „ 1919	690.424	8.668	1.080.094	99.674
4 „ 1919	691.436	8.588	1.100.948	91.626
28 Dec. 1918	689.441	8.545	1.068.947	90.529
21 „ 1918	689.923	8.381	1.057.448	95.542
16 Maart 1918	723.807	7.323	858.394	53.834
17 Maart 1917	592.024	6.876	731.798	90.624
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dekkings-percentage
	Totaal	Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks			
15 Mrt. 1919	110.373	79.000	193.785	468.132	63
8 " 1919	101.841	65.000	189.577	470.053	64
1 " 1919	104.203	65.000	208.894	467.313	63
22 Febr. 1919	92.519	50.000	182.230	472.793	64
15 " 1919	101.348	50.000	186.008	471.008	64
8 " 1919	231.775	170.000	216.812	446.821	56
1 " 1919	235.408	181.300	136.960	460.491	60
25 Jan. 1919	221.960	168.800	135.058	463.865	61
18 " 1919	223.497	162.800	138.702	463.396	60
11 " 1919	245.184	176.800	145.342	462.674	59
4 " 1919	252.852	177.800	149.907	461.043	59
28 Dec. 1918	243.691	174.800	139.515	465.624	60
21 " 1918	236.729	167.800	129.116	467.234	61
16 Mrt. 1918	21.714	—	103.580	546.945	80
17 Mrt. 1917	79.044	60.000	86.300	433.516	73
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	8 Maart 1919	15 Maart 1919
Aan schatkistpromessen..	f 248.820.000,—	f 275.820.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	„ 65.000.000,—	„ 79.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 135.868.000,—	„ 135.868.000,—
Aan zilverbons	„ 60.460.052,—	„ 63.010.794,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opelschb. schulden
1 Mrt. 1919.....	***	***	332.700	
22 Febr. 1919.....	***	***	329.200	
15 " 1919.....	***	***	326.400	
28 Dec. 1918.....	108.017	14.376	197.634	99.237
21 " 1918.....	107.414	14.318	196.239	99.801
30 Nov. 1918.....	104.729	14.694	192.493	96.657
23 " 1918.....	102.967	14.577	192.361	90.850
2 Mrt. 1918.....	86.800	20.778	170.111	64.530
3 Mrt. 1917.....	71.400	22.712	157.271	33.836
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekening-1)	Beschikbaar metaal-saldo	Dekkings-percentage
1 Mrt. 1919		210.400	***	68.200	***	***
22 Febr. 1919		203.200	***	69.100	***	***
15 " 1919		198.000	***	69.700	***	***
28 Dec. 1918	8.533	18.045	82.954	14.435	63.325	41
21 " 1918	8.781	18.033	83.055	15.472	62.813	41
30 Nov. 1918	8.772	17.778	82.115	17.994	61.893	41
23 " 1918	8.965	17.206	81.132	19.754	61.168	42
2 Mrt. 1918	8.599	35.652	63.425	25.351	60.911	46
3 Mrt. 1917	6.310	35.906	51.385	8.233	56.616	49
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{2}{3}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHÉ BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Disconto's	Div. rekening-1)
11 Jan. 1919 ..	1.068	1.722 ²⁾	1.307	1.319	116
4 " 1919 ..	1.062	1.770 ³⁾	1.282	1.322	98
31 Dec. 1918 ..	1.061	1.722 ⁴⁾	1.289	1.318	153
28 " 1918 ..	1.057	1.727 ⁵⁾	1.364	1.230	187
12 Jan. 1918 ..	619	1.187	1.103	1.116	505
13 Jan. 1917 ..	709	1.030	959	977	315
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 275 dz. gld. ³⁾ idem 283 dz. gld. ⁴⁾ idem 274 dz. gld. ⁵⁾ idem 284 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goedd.	Gov. Sec.
12 Mrt. 1919	82.435	71.409	321.140	28.500	301.651
5 " 1919	81.251	71.092	318.155	28.500	299.234
26 Febr. 1919	81.628	70.336	314.805	28.500	295.697
19 " 1919	81.769	69.567	312.780	28.500	293.650
13 Mrt. 1918	60.085	47.284	223.317	28.500	198.363
14 Mrt. 1917	53.785	38.073	143.958	28.500	110.776
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekkings-percentage ¹⁾
12 Mrt. '19	55.271	83.584	24.355	125.875	29.476	19,62
5 " '19	59.197	84.734	25.702	128.732	28.609	18,52
26 Febr. '19	50.197	83.130	25.824	119.170	29.743	20,51
19 " '19	52.235	84.147	30.680	118.333	30.652	20,57
13 Mrt. '18	56.625	97.604	38.353	128.998	31.251	18,67
14 Mrt. '17	24.081	165.425	86.377	119.114	34.161	16,62
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{3}{8}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHÉ RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.-

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkings-percentage ¹⁾
28 Febr. 1919	2.266.494	2.245.714	5.932.354	24.102.823	34
22 " 1919	2.268.239	2.247.371	5.786.252	23.747.102	34
15 " 1919	2.269.959	2.249.545	5.811.614	23.760.696	34
7 " 1919	2.276.978	2.252.150	5.781.470	23.665.071	34
2 Mrt. 1918	3.846.692	2.407.691	1.323.063	11.310.828	34
28 Febr. 1917	2.542.919	2.527.315	342.576	7.655.506	38
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crl.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
28 Febr. 1919	28.982.397	11.830.636	16.599.700	5.924.000
22 " 1919	26.553.685	9.893.828	14.256.210	5.777.700
15 " 1919	26.729.605	11.994.682	16.260.900	5.802.900
7 " 1919	26.030.456	11.339.795	16.190.800	5.774.200
2 Mrt. 1918	13.048.493	6.590.131	7.904.000	1.310.900
28 Febr. 1917	8.984.825	4.076.591	3.825.800	330.900
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull.gew. voorsch. ald. Staat
13 Mrt.'19	5.537.954	1.978.308	314.309	743.570	21.200.000
6 " '19	5.537.264	1.978.308	314.155	777.348	20.900.000
27 Feb.'19	5.526.818	1.978.308	313.795	837.404	20.500.000
20 " '19	5.524.657	1.978.308	314.382	837.404	20.200.000
14 Mrt.'18	5.370.762	2.037.108	256.205	1.144.010	13.550.000
15 Mrt.'17	5.168.042	1.946.638	266.623	716.773	9.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Belee- ning	Bankbil- jetten	Rek. Crt. Parti- culieren	Rek. Crt. Staat
1.043.647	970.532	1.200.026	33.234.006	2.715.129	67.480	
1.024.973	976.755	1.211.967	33.091.895	2.570.827	77.199	
1.062.387	982.431	1.189.078	32.716.470	2.656.533	34.088	
1.101.102	988.404	1.192.166	32.492.415	2.648.233	37.582	
1.064.089	1.110.865	1.175.520	24.744.120	2.598.188	38.801	
483.540	1.281.787	1.228.131	18.361.549	2.443.917	22.517	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal. incl. buitnl. saldt	Beleen. van buitnl. voorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. saldt
17 Oct. '18	1.216.753	100.082	480.000	97.728	1.507.912	377.440
10 " '18	1.219.743	100.021	480.000	100.040	1.508.011	382.595
8 " '18	1.144.781	100.011	480.000	95.287	1.452.612	358.318
26 Sept.'18	1.145.778	99.982	480.000	101.783	1.452.948	365.452
18 Oct. '17	476.043	90.903	480.000	100.351	1.172.474	91.204
19 Oct. '16	352.872	76.033	480.000	39.834	828.739	110.068

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waar- van in het buit- tenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
31 Jan. '19	2.112.106	1.344.676	5.828	67.540	2.450.729
24 " '19	2.101.317	1.344.099	5.828	67.070	2.468.556
17 " '19	2.102.557	1.374.473	5.828	67.594	2.512.973
10 " '19	2.094.070	1.322.960	5.828	67.828	2.590.681
1 Febr. '18	1.717.022	801.139	52.500	58.435	1.236.101
2 Febr. '17	795.834	275.909	—	12.185	260.030

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waar- van Kapitaal	Algem. Dek- kings- percen- tage 1)	Percent. Goud- dekking circu- latie
31 Jan. '19	1.882.421	2.350.911	80.913	53,7	52,9
24 " '19	2.046.572	2.396.124	80.820	53,6	52,7
17 " '19	1.874.765	2.406.831	80.510	53,4	52,6
10 " '19	2.035.972	2.288.248	80.812	53,1	52,5
1 Febr. '18	896.583	1.854.486	72.620	71,0	77,4
2 Febr. '17	107.819	814.443	55.725	—	—

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
24 Jan. '19	768	13.799.204	1.275.502	12.070.774	1.587.086
17 " '19	765	13.863.284	1.298.009	12.333.978	1.603.005
10 " '19	769	13.658.655	1.295.723	12.130.850	1.565.326
8 " '19	757	13.636.545	1.293.051	12.070.599	1.516.620
25 Jan. '18	671	11.527.048	1.199.201	10.777.154	1.399.748

- EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 15 Maart 1919.

De felle uitbarstingen van de uiterst-linkse groepen te Berlijn zijn in de afgelopen week gaandeweg minder hevige geworden, om ten slotte geheel te eindigen. Volgens de laatst ingekomen berichten heeft het er den schijn van, alsof de Regeeringstroepen de overwinning op de Spartacuslieden hebben behaald, hoewel men over het geheel nog voor herhalingen vrees. Hieraan is het dan ook toe te schrijven, dat de beurs te Berlijn, na de heropening op 13 dezer, niet een zoo geanimeerd aanzien heeft gehad, als men aanvankelijk wel heeft gedacht.

Na de zaken-pause was de opening wel vast, doch reeds spoedig bleek, dat zich vrij groote verkooporders bij banken en bankiers hadden geconcentreerd, die slechts geleidelijk plaatsing konden vinden. Vooral op de provinciale beurzen was dan ook de heropening der Berlijnsche effectenmarkt goed merkbaar; te Frankfurt a/Main b.v. en te Hamburg had de handel zich meer in nauwe overeenstemming met den gang van zaken in de binnenlandsche politiek ontwikkeld, wijl men daar iederen dag zich aan de steeds wisselende verhoudingen kon aanpassen.

Zeer sterk de aandacht trok de reactie in den koers der oorlogssleeningen, welke snel onder de 84 pCt. daalde. Aanleiding hiertoe waren ongemotiveerde geruchten, als zoude de Entente de annuleering der oorlogsschulden hebben geëischt. Vermoedelijk kwam men tot deze onderstelling, wijl verluide, dat de oorlogsschatting aan de Geassocieerden in jaarlijksche betalingen van 10 tot 15 milliard Mark voldaan zou moeten worden en dat hieraan gedurende 30 tot 50 jaren alle douane-ontvangsten benevens alle bizon-dere belastingen dienstbaar gemaakt zouden moeten worden. Men concludeerde hieruit, dat de Entente beslag wenschte te leggen op de bruto-staats-ontvangsten en dat voor de betaling van den dienst der oorlogssleeningen eerst het overblijvende gedeelte beschikbaar zou worden gesteld.

Ook blanco-verkoopen hebben tot de sensationeele daling medegewerkt, terwijl de achteruitgang der Deutsche valuta in het neutrale buitenland niet medewerkte om aankopen in het fonds te stimuleeren.

Te Londen is de stemming vrij vast gebleven, voornamelijk voor rubberwaarden. Gewoonlijk wisselt de belangstelling voor deze rubriek ter beurze af met die voor petroleumwaarden, doch in de achter ons liggende berichten-periode hebben beide soorten de aandacht van het publiek kunnen trekken. Toch toont de Engelsche beurs over het geheel niet de ontwikkeling, die men van de effectenmarkt in een overwinnend land zou mogen verwachten. Volgens de bekende statistiek in „Bankers Magazine” is de waarde van 387 fondsen, met een nominale waarde van £ 3424½ miljoen per einde Februari 1919 £ 2774 miljoen geweest, tegen £ 2793 per einde Januari 1919. De betreffende cijfers voor ultimo Februari der voorafgaande jaren waren:

1918	1917	1916	1915	1914
£ 2620	£ 2652	£ 2889	£ 3092	£ 3415

zoodat ook hier het einde van de oorlogconjunctuur een zeer ingrijpende wijziging in de waarde van het fondsen-bezit als geheel heeft te voorschijn geroepen.

Te Parijs houden vooral de kwesties van verkeers-politiek en economische ontwikkeling na den oorlog de aandacht van de beurs bezig. Omtrent het eerste vraagstuk verluide, dat de Fransche Regeering er toe wil overgaan een geheel nieuw net van kanalen door het land aan te leggen. Vóór alles beoogt men een verbetering van het Canal du Midi, de verbinding tusschen de Middellandsche Zee en den Atlantischen Oceaan. Daarnaast zal met den bouw van een zijkanaal der Rhône en van een waterweg tusschen de Garonne en de Loire worden begonnen. Voorts bestaan er plannen tot aanleg van kanalen tusschen Bayonne en Toulouse en van Caën (het centrum der groote ijzerfabrieken en ertsmijnen) naar Alençon en le Mans en verder naar de Loire bij Orleans of bij Tours. De vier groote riviersystemen worden op deze wijze alle onderling en met de voornaamste industriesteden van het land in verbinding gebracht, waardoor ook de spoorwegen voor een goed deel van het vervoer ontlast zullen kunnen worden.

Wat de economische ontwikkeling betreft, heeft men vooral het oog gericht op de kleurstoffenindustrie, voor welke men vroeger geheel van Duitschland afhankelijk was. Men hoopt thans in de behoefte van het land aan kunstmatige indigo, ten beloope van 2000 ton jaarlijks, uit eigen kracht te kunnen voorzien. Tot dit doel is reeds in 1917 een groote Fransche maatschappij opgericht, de Compagnie Nationale de Matières Colorantes et de Produits Chimiques, met fr. 40 miljoen kapitaal; teneinde echter intensiever te

kunnen werken, is thans een fusie aangegaan met de Société des Produits Chimiques et colorants français, welke een kapitaal heeft van 31 miljoen francs.

Te New York is de tendens uiterst vast gebleven. Weliswaar waren er enkele berichten, die een ongunstigen invloed op het koerspeil hadden kunnen uitoefenen, b.v. de staking van havenarbeiders te New York, doch deze invloed was slechts van uiterst voorbijgaanden aard. Het vooruitzicht op een meer normaal handelsverkeer met Europa en ook de vaste wil, dien de Regering toont ten aanzien van een verdere exploitatie van het spoorwegnet, ondanks de obstructie van den Senaat, heeft bij het publiek zeer goeden kooplust wakker geroepen, die gedurende de gansche berichtsperiode heeft aangehouden. In de eerste plaats traden wel industriële waarden op den voorgrond, als preferente Hide & Leather, Steels, enz., de laatste ondanks de vermindering der uitstaande orders. De inkomsten der Trust echter hebben tot nu toe niet hieronder geleden, wijl de oude orders nog tegen zeer hooge prijzen worden geëffectueerd. Deze laatste omstandigheid is dan ook vermoedelijk oorzaak van de buitengewoon vaste houding van het fonds. Ook het vooruitzicht op een definitieven vrede, nu President Wilson weder naar Europa is vertrokken, heeft de gemoederen aan de overzijde van den Oceaan in een optimistische stemming gebracht.

Te onzent was de stemming voor inheemsche staatsfondsen niet opgewekt te noemen. In het gezicht van de politiek der tegenwoordige Regering, welke een emissie van grooten omvang in het vooruitzicht heeft gesteld en in verband met de leeningen, die door verschillende gemeenten, corporaties, enz., aan de markt worden gebracht, heeft een drang tot realisatie van de staatsleeningen zich aan onze beurs ontwikkeld, die het koerspeil voortdurend om laag heeft gedrukt. Ook de Indische leeningen konden zich hieraan niet onttrekken.

Buitenlandsche staatsfondsen daarentegen zijn vrij vast gestemd gebleven. Oostenrijk-Hongaarsche schuldbrieven waren in verband met de verbetering der betreffende valuta tot hoogere prijzen gevraagd, terwijl ook Russen op sommige dagen een ietwat levendiger tendens aantoonde, vooral door ruilingen, ondernomen door hen, die thans hoog genoteerde Russische waarden bezitten en die deze fondsen verwisselen in gelijke, doch lager genoteerde soorten.

		11 Mrt.	14 Mrt.	17 Mrt.	Rijzing of daling.
4 1/2 % Ned. W. Sch.	1916	90 1/2	89 3/8	87 3/4	- 2 3/4
4 % " " "	1916	83	82 9/16	83	
3 1/2 % " " "	70 1/2	70 3/4	70 3/4	+ 1/4
3 % " " "	64 1/4	64	63 13/16	- 7/16
2 1/2 % Cert. N. W. S.	53 13/16	53 7/8	53 15/16	
5 % Oost-Indië 1915	93 3/4	94 1/2	92 1/4	- 1 1/2
4 % Hongarije Goud	38 9/16	38 1/2	40	+ 1 7/16
4 % Oostenr. Kronenrente	26 1/2	27 11/16	28 1/2	+ 2
5 % Rusland 1906	39 1/4	38 3/4	39	- 1/4
4 1/2 % Ivangorod Dombr.	28 1/2	26 1/2	28 3/8	- 1/8
4 % Rusland Cons. 1880	25 1/4	27 7/16	26 1/2	+ 1 1/4
4 % Rusl. bij Hope & Co.	29	30	30	+ 1
4 % Servië 1895	51 1/2	50 1/8	51 3/4	+ 1 1/4
4 1/2 % China Goud 1898	68 1/2	68 7/8	68 3/8	+ 1/8
4 % Japan 1899	69	69	69	
4 % Argentinië Buitenl.	64 3/8	64 3/8		
5 % Brazilië 1895	72 7/8	74 1/2	74 1/4	+ 1 3/8
5 % " " 1913	72	73 1/2	72 7/8	+ 7/8

De lokale afdelingen hebben een uiterst levendig en opgewekt verloop gehad. Met uitzondering van de scheepvaart- en tabaksafdelingen konden alle markten hierin deelen.

Vooral de petroleummarkt heeft sterk de aandacht getrokken. Dagen lang reeds was het hoofdfonds, Koninklijke Petroleum-Mij., op vrijwel denzelfden koers, zich bewegende om en nabij 600 pCt., verhandeld, toen plotseling zich opnieuw groote vraag ontwikkelde, waardoor het aandeel zich tot ver boven dit koersniveau kon verheffen. Directe aanleiding hiertoe waren geruchten, dat primo de maatschappij de controle zou hebben verkregen over de Mexican Eagle Company, secundo, dat een groep bankiers en banken een adres zou richten tot het bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam, teneinde den termijnhandel in aandelen Koninklijke Petroleum-Mij. mogelijk te maken, op den voet als thans de rescontre-handel in aandelen Nederlandsche Handel-Maatschappij geschiedt. Verdedigd wordt dit voorstel door te wijzen op het groote risico, dat thans, nu de koers der aandelen zoo krachtig is opgevoerd, verbonden is aan het iederen dag transporteren van zeer groote bedragen. Bovendien wordt gewezen op het gevaarlijke van een eenzijdige hausse-positie, die

bij een handel op contante basis vrijwel niet anders mogelijk is. Het gevolg van de publicatie dezer plannen is een krachtige oprijving van het koerspeil geweest, daar algemeen nog grootere belangstelling voor aandelen Koninklijke wordt verwacht, indien op ruimere basis aan den handel kan worden deelgenomen.

In verband hiermede waren ook de met de Koninklijke gelieerde groepen, als Dordtsche, Moeara Enim, enz. tot hoogere prijzen gevraagd. Daarentegen is de belangstelling voor aandelen Geconsolideerde Hollandsche Petroleum-Mij. sterk afgenomen. De rijzing in dit fonds is klaarblijkelijk voor een goed deel mede veroorzaakt door de markt-technische positie. Er was n.l. een uitgebreide contramime-partij ontstaan, die bij het voortschrijden der opwaartsche koersontwikkeling tot geforceerde dekkingsaankopen werd gebracht. Reeds is een enkel faillissement ter beurze van Amsterdam voor een deel uit deze speculaties ontstaan. Nu echter deze baisse-posities geleidelijk zijn afgewikkeld, is een sterke stimulans voor verdere verheffing verdwenen. Het koerspeil kon zich dan ook wel handhaven, doch vertoont niet de sensationele bewegingen van de vorige berichtsperiode.

Voorts zijn cultuurwaarden in het midden der publieke belangstelling geplaatst. Reeds in den aanvang der vorige week verluide, dat zeer hooge prijzen voor suiker uit oogst 1919 werden betaald en officieel is hiervan ook de bevestiging niet uitgebleven. Bovendien is het plan tot inkrimping van den suikeraanplant thans vrijwel verlaten, of, mocht het hiertoe nog komen, dan is in ieder geval een vermindering met 25 pCt. niet te vreezen. Ook de weersgesteldheid in Indië werkte mede tot optimistische opvattingen aangaande de naaste toekomst van de cultuurondernemingen. Dientengevolge zijn aandelen H.V.A., Javasche Cultuur-Maatschappij, Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden, enz., alle sterk in koers gemonteerd en verlaten zij de berichtsperiode op vrijwel de hoogste prijzen.

	11 Mrt.	14 Mrt.	17 Mrt.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	189	189	189	
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	182	183 3/8	187	+ 5
Rotterd. Bankvereeniging	142	143 3/8	143 3/4	+ 1 3/4
Amst. Superfosfaatfabriek.	171 1/2	169 7/8	169	- 2 1/2
Van Berkel's Patent	168	161 1/4	153 3/4	- 4 1/4
Insulinde Oliefabriek	243 1/2	245	243 1/2	
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	104 13/16	104 1/2	104 1/2	- 7/16
Ned. Scheepsbouw-Mij.	182	180	177 3/4	- 4 1/4
Philips' Gloeilampfabriek	431 1/2	434 3/4	435	+ 3 1/2
R. S. Stokvis & Zonen	593 1/2	582 1/2	580	- 13 1/2
Vereenigde Blikfabrieken	137	134	133	- 4
Compania Mercantil Argent.	245	250	261	+ 16
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	150 1/4	152 3/4	154 1/4	+ 4
Handelsver. Amsterdam	423 1/2	430	440	+ 16 1/2
Holl. Transatl. Handelsver.	138	137 3/4	136 1/4	- 1 3/4
Linde Teves & Stokvis	223 7/8	222 3/4	224 7/8	+ 1
VanNierop & Co's Handel-Mij	175	174 3/4	175	
Tels & Co's Handel-Mij	154 7/8	155	155	+ 1/8
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	270	267	268	- 2
Kon. Petroleum-Mij.	602	609	642	+ 40
Orion Petroleum-Mij.	83	81 3/4	82 1/2	- 1/2
Steaua Romana Petr.-Mij.	155 1/2	156	159 1/2	+ 4
Amsterdam-Rubber-Mij.	192 1/2	190	192 1/2	
Nederl.-Rubber-Mij.	108 1/2	109 1/2	111	+ 2 1/2
Oost-Java-Rubber-Mij.	242 1/2	236 1/2	239	- 3 1/2
Deli-Maatschappij	515	514 3/4	512	- 3
Medan-Tabak-Maatschappij	230	233 3/4	234 1/2	+ 4 1/2
Senembah-Maatschappij	482	486	488	+ 6

In verband met deze beweging zijn ook aandelen Nederlandsch-Indische Handelsbank in groote posten en tot stijgende koers uit de markt genomen.

Tegen het einde der berichtsperiode viel de aandacht bovendien op aandelen Compania Mercantil Argentina, waarvan verluide, dat de betreffende onderneming belast was met de ravitailleering van Duitschland. Op grond van deze geruchten waren de aandelen sterk gevraagd en sloten zij op het hoogste punt.

De berichten van de metaalbewerkerstaking hebben nog niet veel invloed op de beurs uitgeoefend. Zelfs de groep der industriële aandelen bleef onbewogen.

De tabaksafdeling heeft niet veel aanleiding tot bijzondere bespreking gegeven. De stemming was vast, doch de omzetten waren niet van groote betekenis.

Anders was het gesteld met de rubberafdeling. Onder den invloed van betere prijsmeldingen uit Londen ontwikkelde zich hier goede vraag, welke zich echter in hoofdzaak op de bijsoorten concentreerde. Zoo trokken aandelen Koloniale Rubber-Mij. sterk de aandacht door een krach-

tige koersverbetering, welke gemotiveerd werd door geruchten, dat op deze aandelen een dividend van 10 pCt. zou worden uitgekeerd.

De *scheepvaartafdeeling* was vrijwel verwaarloosd en meerendeels op lagere koersen.

	11 Mrt.	14 Mrt.	17 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	413 1/2	411	408	- 5 1/2
" " " gem.eig.	395	392 1/2	390	- 5
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij..	305	298	298	- 7
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	161 1/2	161 1/2		
Hollandsche Stoomboot-Mij.	205	205 1/4	203 1/2	- 1 1/2
Java-China-Japan-Lijn....	310	311	309 1/2	- 1 1/2
Kon. Hollandsche Lloyd ..	174 3/4	172 1/2	173 1/4	- 1 1/2
Kon. Ned. Stoomv.-Mij. ..	233 1/2	234 3/4	231	- 2 1/2
Kon. Paketvaart-Mij.	240	240 1/4	240 1/4	+ 1/4
Maatschappij Zeevaart	336	336	336	
Nederl. Scheepvaart-Unie..	251 1/2	252 3/8	250 3/4	- 3/4
Nievelt Goudriaan	510 1/4	509 1/2	503	- 7 1/4
Rotterdamsche Lloyd.....	282	280	278 1/2	- 3 1/2
Stoomv.-Mij., "Hillegersberg"	298	298	298	
" " "Nederland" ..	292	297	294 3/4	+ 2 3/4
" " "Noordzee" ..	174	174 3/4	170	- 4
" " "Oostzee"	387	383	383	- 4

Daarentegen was de *Amerikaansche afdeeling* levendiger dan langen tijd het geval is geweest. Onder der stimulans van de aanwijzingen uit Wallstreet werden ook hier ter beurze de voornaamste fondsen tot hoogere prijzen uit de markt genomen, waarbij wel eens de hoofdmarkt in optimistische opvattingen door ons publiek werd overtroffen. Zoo was het opmerkelijk op sommige dagen, dat b.v. preferente *Marineshares* met een lageren koers uit New York werden gemeld, terwijl dit fonds door onze markt hooger werd gewaardeerd. De stemming kon tot den laatsten dag der berichtperiode zeer vast blijven, mede doordat een spoedig herstel van het telegrafisch verkeer met Amerika in het vooruitzicht werd gesteld.

	11 Mrt.	14 Mrt.	17 Mrt.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry..	88 3/8	88 1/8	87	- 1 3/8
Anaconda Copper	134 15/16	135 7/8	131	- 3 15/16
Un. States Steel Corp.	93	94	93	
Atchison Topeka	95 15/16	95 1/16	93 1/2	- 2 7/16
Southern Pacific	97 7/8	98 1/2	97 1/2	- 1 3/8

	11 Mrt.	14 Mrt.	17 Mrt.	Rijzing of daling.
Union Pacific	137 7/8	137 7/8	134 3/4	- 3 1/8
Int.Merc.Marine afgest.....	27 3/4	28	28 3/4	+ 1
" " " " prefs.	123 1/4	123 1/8	128	+ 4 3/4

De *geldmarkt* is iets stroeover geworden, in verband met de eischen door de nieuwe leeningen gesteld. Prolongatie 4 à 4 1/4 pCt.

GOEDERENHANDEL

GRANEN.

18 Maart 1919.

In Engeland wordt nog steeds geklaagd over het ongunstige weder, dat de bewerking van den grond voor den voorjaarsuitzaai nog steeds tegenhoudt en ook op het wintergraan reeds een ongunstigen invloed begint uit te oefenen. Een korte tijd van droog weder kan echter zeer veel herstellen.

Uit Noord-Amerika blijven de berichten zeer gunstig luiden. De uitzaai van zomertarwe belooft nog steeds zeer groot te zullen worden, gedeeltelijk ten koste van maïs. Deze laatste omstandigheid zal zeker medegewerkt hebben tot de recente zeer sterke prijsverhoging van maïs te Chicago, welke op haar beurt weder heeft geleid tot eene hervatting van de maïszaken van Argentinië naar Noord-Amerika, welke in Februari bij de toenmaals sterk gedaalde Noord-Amerikaansche maïsprijzen eenigen tijd hebben stilgestaan.

De maïssoogst in Argentinië zal waarschijnlijk een aanvang hebben genomen en het treft slecht, dat hiermede een vrij sterke regenval in Argentinië samenvalt.

Uit het onlangs gepubliceerde rapport van het Amerikaanse Landbouw-Bureau blijkt, dat de voorraden tarwe bij de boeren niet buitengewoon groot zijn en slechts betrekkelijk weinig grooter dan het vorige jaar. Dit is eene bevestiging van de vroegere berichten omtrent het zeer snelle tempo, waarin de tarwe is ter markt gebracht, doch wijst niet op een tegenvaller in de beschikbare Amerikaanse tarwevoorraden, nu immers de zichtbare voorraad in Elevators, enz. van zoo enormen omvang is. Telkens weder ontmoet men in de vakbladen berichten van overvloed van tarwe in de uitvoerlanden en ook in Engeland. Slechts het

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe April	Maïs April	Lijnzaad April
15 Mrt. '19	226	137 3/4	62 3/4	10,65	4,80	19,25
8 Mrt. '19	226	132 1/2	61 3/8	10,20	4,55	18,80
15 Mrt. '18	220	125 7/8	86	12,95	6,55	22,40
15 Mrt. '17	180 1/4	108	57 3/8	14,45	9,60	21,80
15 Mrt. '16	110 1/4	77	45 1/4	8,70	5,15	12,10
20 Juli '14	82	56 3/8	36 1/2	9,40	5,38	13,70

1) per Dec. 2) per Sept. 3) per Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	17 Maart 1919	10 Maart 1919	17 Maart 1918
Tarwe (inlandsche)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	—
Rogge (70 Kg. natuur gew.)	28,50 ¹⁾	28,50 ¹⁾	—
Maïs (La Plata)	—	—	400,— ¹⁾
Gerst (60 Kg. natuur gew.)	23,— ¹⁾	23,— ¹⁾	—
Haver (38 lb. white clipped)	25,— ¹⁾	25,— ¹⁾	20,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	37,50 ¹⁾	37,50 ¹⁾	30,— ¹⁾
Lijnzaad (inlandsch)	40,— ¹⁾	40,— ¹⁾	—

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	9-15 Maart 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Ooereenk. tijdvak 1918	9-15 Maart 1919	Sedert 1 Jan. 1919	Ooereenk. tijdvak 1918	1919	1918
Tarwe.....	—	14.353	—	—	5.970	—	20.323	—
Rogge	—	—	—	—	8.690	—	8.690	—
Boekweit	—	—	—	—	—	—	—	—
Maïs	—	—	—	—	—	—	—	—
Gerst	—	—	—	—	—	—	—	—
Haver	5.056	5.056	—	—	—	—	5.056	—
Lijnzaad	—	—	—	—	—	—	—	—
Lijnkoek.....	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	—	35.679	—	2.725	10.154	—	45.833	—
Andere meelsoorten.....	4.700	10.350	—	—	—	—	10.350	—

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor het Buitenland.

Tarwe	—	109.286	60.429	—	—	—	109.286	60.429
Maïs	—	13.216	19.898	—	—	—	13.216	19.898
Rogge	—	—	—	—	—	—	—	—
Tarwemeel	3.547	85.422	—	—	—	—	85.422	—
Gerst	—	20.185	—	—	—	—	20.185	—
Haver	—	50.251	—	—	—	—	50.251	—
Andere meelsoorten	8.561	74.529	—	—	—	—	74.529	—

tekort aan scheepsruimte blijft den toestand beheerschen en heeft bijvoorbeeld nog altijd tengevolge, dat Engeland zich vooral blijft voorzien uit de zeer dure Noord-Amerikaansche voorraden, zonder over voldoende scheepsruimte te beschikken om ook uit de goedkoopere voorraden in andere streken der wereld te putten. Zoo heeft dezer dagen de Engelsche Voedsel-Minister nog laten weten, dat in dit jaar niet meer dan 1 miljoen ton tarwe uit Australië zal kunnen worden aangevoerd, niettegenstaande daar zeer veel grootere hoeveelheden beschikbaar zijn en import der goedkoopere Australische tarwe zeker den kostprijs van het Engelsche brood sterk zou verlagen en eene vermindering te weeg brengen van de enorme verliezen, die de Engelsche Staat voortdurend lijdt als toeslag op den lagen broodprijs. Wij schijnen echter te mogen verwachten, dat de tarweprijs in Amerika binnen afzienbaren tijd meer in overeenstemming zal zijn met die in andere deelen der wereld. Nu President Wilson de wet heeft geteekend, waarbij aan het Amerikaansche Voedsel-Ministerie een credit van een milliard Dollars wordt toegestaan ter voorziening in de verliezen, voortspruitende uit de hooge prijsgarantie aan de Amerikaansche verbouwers gegeven, zal het wel niet lang meer duren, voor de tarwehandel in Amerika wordt vrijgegeven. Dan kunnen dus van den nieuwen oogst de Europeesche landen hun tarwe uit Amerika betrekken, zonder den tegenwoordigen exorbitanten prijs te betalen. Wanneer dan nog een tekort aan scheepsruimte bestaat is het vooruitzicht voor de op verderen afstand gelegen landen met goedkoopere tarwe, die nu nog juist wegens dien lage prijs eenigen uitvoer hebben, weinig bemoedigend. Zij mogen hopen, dat tegen dien tijd de verwachting van overvloedige scheepsruimte in vervulling is gegaan. De omstandigheid, dat nu eindelijk de geallieerden het met Duitschland eens geworden zijn over aanvoer van levensmiddelen, waaronder vooral flinke hoeveelheden graan, zal misschien ook voor die verder verwijderde landen den toestand iets verbeteren. Ook ziet het er naar uit, alsof deze overeenkomst ook aan den handel weder werk zal geven. Het herstel van den handel gaat trouwens nog geregeld voort en dagelijks verneemt men de opheffing van Regeeringsmaatregelen, die hem reeds zoo langen tijd aan banden hebben gelegd.

In Noord-Amerika heeft de zeer vaste stemming van verschillende graansoorten zich in de afgelopen week verder ontwikkeld en niet alleen van maïs, doch ook van haver, rogge en gerst zijn de prijzen belangrijk verhoogd. De spoedig verwachte grootere uitvoer naar Duitschland en Oostenrijk zal daartoe zeker hebben meegewerkt.

In Argentinië schijnt zich echter deze reden van prijsverhoging nog nauwelijks te doen gevoelen. Wel zijn de prijzen iets verbeterd, doch van eene beweging als in Noord-Amerika is geen sprake. De nog steeds voortdurende stakingen in Argentinië werken belemmerend op den uitvoer. Zoo mag het voornamelijk daaraan worden toegeschreven, dat de verscheping van lijnzaad van Argentinië naar Noord-Amerika in de laatste weken vrijwel geheel is gestaakt. Zeer vaste stemming in Amerika is daarvan het gevolg geweest.

Nederland. Wij hebben reeds eenige malen de gelegenheid gehad te spreken over de vrijheid, geboden aan den Nederlandschen graanhandel, om naast de Regeering een gedeelte der aan ons land toegestane rantsoenen aan te voeren. De importeurs ondervinden echter groote moeilijkheden bij het verkrijgen van scheepsruimte teneinde van die vrijheid gebruik te maken, doch in de afgelopen week is hierin eenige verbetering gekomen en een aantal booten is voor belading met voedergraan en koeken naar Nederland bevracht. Daarmede heeft dus de handel een belangrijken stap voorwaarts kunnen doen op den weg naar zijn herstel. Reeds zijn zaken gedaan in lijnkoeken voor f 30 per 100 K.G. en ook in andere artikelen mogen binnen afzienbaren tijd zaken worden verwacht. Tot voor enkele dagen waren slechts van Noord-Amerika zulke zaken praktisch mogelijk, doch onlangs is ook voor den handel van Argentinië de gelegenheid voor import door particulieren opengesteld. De Wheat Executive te Londen heeft hare controle over den graanuitvoer uit Argentinië verzacht en wanneer het nu gelukt ook van Zuid-Amerika scheepsruimte te verkrijgen, kunnen door den handel ook weder La Plata-granen naar hier worden verscheept. De N.O.T. geeft zich bij hare verleeningen der invoerconsenten groote moeite om den handel zoo weinig mogelijk last te veroorzaken en de consenten worden met prijszwaardige snelheid gegeven. Volgens onze indrukken zijn de klachten, die over de langzame werkwijze der N.O.T. in den laatsten tijd hier en daar zijn geuit, volkomen ongegrond.

SUIKER.

Volgens F. O. Licht zijn de zichtbare voorraden als volgt:

	1919	1918	1917	
Duitschland 1 Sept. ¹⁾	240.000*	400.000*	250.000*	tons
Oostenrijk 1 „ ¹⁾	200.000*	250.000*	305.000*	„
Frankrijk 1 „ ¹⁾	35.000*	40.000*	39.012	„
Nederland 15 Febr.	77.964	131.949	162.644	„
België 1 Sept. ¹⁾	48.500*	50.539	13.824	„
Engeland 1 Febr.	377.992	186.671	132.438	„
Totaal Europa	979.456	1.059.159	902.918	tons
V. S. v. N. A. 1 Jan.	9.852	6.414	53.155	„
Cubahavens 27 „	180.531	258.649	143.684	„
Totaal	1.169.839	1.324.222	1.099.757	tons

* Raming. ¹⁾ 1918/17/16.

De Engelsche Board of Trade statistiek per ulto Febr. is als volgt.

	Febr. 1919	Febr. 1918	1919 Jan./Febr. 1918	
Import Riet	36.397	98.972	105.410	170.873 tons
„ Biet	—	5.252	—	7.313 „
„ Geraffin.	27.851	1.845	40.761	7.617 „
Totaal	64.248	105.869	146.171	185.803 tons
Voorr. in entrepot	280.800	163.350	—	— „
„ raffin.	18.600	29.050	—	— „
Prod. raffin.	65.987	52.508	133.649	114.204 „
Tot. binnenl. verbr.	109.462	68.814	198.668	162.925 „

In Frankrijk werden de prijzen voor beetwortels als volgt vastgesteld:

„	Fcs. 70.50	per ton basis 7°
„	„ 78.50	„ „ „ 8°
„	„ 76.50	„ „ „ telquel,

hetgeen eene verlaging van Fcs. 3½ beteekent. De prijs voor witte suiker bedraagt thans Fcs. 97.— per 100 K.G. en is dus met Fcs. 8.— verlaagd. Overigens wordt ook in Frankrijk de strooming voor een vrijgeven van den import van suiker hoe langer hoe krachtiger.

Over den vermoedelijken uitzaai in Duitschland en Bohemen werd nog niets naders bekend, doch rekent men voor Bohemen over het algemeen op eenige vermindering.

Op Cuba worden de oogstwerkzaamheden eenigszins belemmerd door stakingen onder het werkvolk. De statistiek is als volgt:

	1919	1918	1917	
Ontv. der week tot 1 Maart	167.980	153.558	148.000	tons
Totaal sedert 1 Dec. l.l.	1.086.333	1.089.570	963.153	„
Werkende fabrieken	190	194	—	„
Exp. d. week tot 8 Febr.	92.212	60.718	68.227	tons
Totaal sedert 1 Jan. l.l.	295.600	233.983	276.140	„
Totaal voorraad 10 Febr.	302.086	429.377	252.048	„

De Intergeallieerde Commissie heeft vergunning verleend tot den invoer in Nederland van 50.000 tons suiker voor het jaar gerekend van 1 October 1918 tot 1 October 1919.

Over het vraagstuk der inkrimping van den suikerrietaanplant op Java verschenen in de Nederlandsche dagbladen gedurende de afgelopen week weder tal van berichten uit Indië, alwaar dit belangrijke onderwerp in den volksraad werd besproken. De Ned. Ind. Regeering staat op het standpunt, dat geen inkrimping zal voorgeschreven worden, indien van Engeland, resp. Britsch-Indië, vergunning verkregen kan worden tot invoer van 120.000 tons Rangoonrijst en dat, wanneer de mededeeling van den Nederl. Consul-generaal te Calcutta juist is en Britsch-Indië slechts 20.000 tons vast belooft en verdere 40.000 tons in uitzicht stelt, de inkrimping van den aanplant 12½ pCt. zal bedragen.

Intusschen blijft de suikermarkt op Java zeer vast en vinden verdere belangrijke afdoeningen plaats tot stijgende prijzen. Zoo werd voor Mei/Juni-levering Superieur uit den nieuwen oogst f 17½, voor Juli-levering f 17 en voor latere levering f 16½ eerste kosten betaald. No. 16 en h. werd tot f 15 verhandeld. Van Superieur uit den ouden oogst wordt eene transactie tot f 18½ f.o.b. gemeld. Met het geleidelijk herstel van het zeeverkeer vermeerderd ook overal de vraag naar import van suiker, doch zijn Javaprijzen thans vrijwel op de grens aangekomen, waarop zij met Cuba en Amerika kunnen concurreeren, tenzij vrachten spoedig nog veel lager gaan. Het in de dagbladen verspreide bericht als zoude de rijzing van Javasuiker verband houden met den veel kleineren oogst in Britsch-Indië is onjuist, aangezien het inferieure goedkope binnenlandsche product aldaar niet geremplaceerd kan worden door aanvoeren van de goede doch zeer dure Javasuiker. Integendeel is te verwachten, dat de invoer van Javasuiker in

Britsch-Indië op de tegenwoordige prijsbasis kleiner zal zijn dan in de voorafgaande jaren. De suikerconsumptie in Britsch-Indië is bijzonder elastisch en richt zich geheel naar den prijsstand.

RUBBER.

Ofschoon de prijzen te Londen in de afgelopen week weder wat lager waren, vond er een belangrijke handel plaats, zoowel voor levering 1918 als begin 1919. Prijzen voor prima Crêpe loco daalden tot 1/11³/₄, waarna deze zich echter weder wat konden herstellen.

De markt sluit op de volgende noteringen:

prima crêpe loco	2 ⁻ / ₁ ³ / ₄	einde voorafg. week	2 ⁻ / ₁ ³ / ₄
Apr./Juni	2 ⁻ / ₁ ³ / ₄	Apr./Dec.	2/1 ¹ / ₄
Juli/Dec.	2.1		
Jan./Juni	2/1 ¹ / ₄	Jan./Juni	2/1 ¹ / ₄
smoked sheets 1/4 d. lager.		sm. sheets 1/4 & 1/2 d. lager.	
hard cure fine Para	2/4 ³ / ₄	Para	2/4 ³ / ₄

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
15 Maart 1919	650.000	11.100	3.968.000	13.200	13 ¹¹ / ₁₆
8 " 1919	667.000	10.950	3.898.000	13.300	13 ⁵ / ₁₆
1 " 1919	674.000	10.900	4.086.000	13.200	13 ³ / ₁₆
15 Maart 1918	754.000	4.300	4.163.000	4.200	13 ³ / ₈

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
15 Maart 1919	28.000	1.246.000	129.000	5.773.000
15 Maart 1918	41.000	2.209.000	143.000	10.331.000

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 26 Februari 1919.

Hoewel de prijzen van Amerikaansche katoen deze week zeer gefluctueerd hebben sluit de markt toch nog weer hooger, ook al tengevolge van de minder gunstige berichten over de nieuwe oogstvooruitzichten, doordat tengevolge van het natte weer de grondbewerking nogal vertraagd was. In Liverpool is de vraag naar loco-katoen toegenomen en de houders toonen minder neiging op den tegenwoordigen prijs te verkoopen. Er is niets nieuws te vermelden aangaande Egyptische katoen.

De vraag naar Amerikaansche garens, die in de laatste veertien dagen zeer verbeterd was, schijnt weer wat te verminderen. De fabrikanten hebben ongetwijfeld hunne directe behoeften gedekt en wachten nu de verdere ontwikkeling af: maar de gedane zaken hebben in elk geval de markt vaster gemaakt en er is minder onregelmatigheid in de noteringen. Er is nog veel belangstelling, zoodat belangrijke zaken gedaan kunnen worden, zoodra de koopers den juisten tijd hiervoor gekomen achten. Het feit, dat sedert eenige maanden iedereen in den handel met koopen wacht, is zeer zeker een „hausse“-factor in den toestand. Ongelukkigerwijze werken de groote dalingen in katoenfutures der laatste maanden als een afschrikmiddel en moedigen koopers aan, tot het laatste toe te wachten: maar elke flinke verbetering in de vraag zou den heelen toestand weldra veranderen en men zou het dan betreuren niet eerder gekocht te hebben. Er is niet veel vraag naar Egyptische garens en de prijzen zijn weer lager.

De doekmarkt is niet zoo gunstig als in het begin van de maand voorspeld werd en er is een gedecideerde stilstand in de vraag van China. Er is niets nieuws te berichten van Indië; eenige kleine afsluitingen in lichte gebleekte shirtings werden vermeld. De kleinere markten en de binnenlandsche handel blijven regelmatig doorkoopen, maar er is een algemeen gebrek aan vertrouwen.

19 Febr. 26 Febr.

19 Febr. 26 Febr.

Liverpoolnoteringen (loco)	T.T. op Indië	1/6	1/6
F.G.F. Sakellaridis	27,09 27,09	T.T. op Hongkong	3/1 ¹ / ₄ 3/1
G.F. No. 1 Oomra	14,69 13,70	T.T. op Shanghai	4/9 4/8

Manchester, d.d. 5 Maart 1919.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn gedurende de week weer gedaald in verband met het bericht, dat de uitvoer van ruwe katoen naar de vijandelijke landen niet zal worden toegestaan, voordat de vrede geteekend is. Bovendien zegt men, dat men in Amerika met de grondbewerking zes weken ten achter is, terwijl houders van voorradige katoen ook niet op de tegenwoordige prijzen wenschen te verkoopen. Er is trouwens ook niet veel vraag van spinnerszijde en wordt er alleen voor directe behoefte of voor dekking gekocht. De prijs van Egyptische katoen is onveranderd.

De laatste dagen is er in Amerikaansche garens wel iets meer gedaan, maar spinners hebben hunne prijzen opnieuw moeten verlagen. Over het algemeen gaat er nog weinig om en export-orders ontbreken geheel, zoodat de geproduceerde garens alleen door de Engelsche weverijen moeten worden afgenomen, terwijl deze zelf gebrek aan orders hebben. Deze toestand zal wel niet verbeteren, voordat de internationale handel weer hervat zal kunnen worden.

De doekmarkt toont geen verbetering. Alleen in ruwe en gebleekte shirtings voor China is voor spoedige levering nog wat gedaan. Er zijn ook veel aanvragen van Indië, maar tot nu toe zijn de limites te laag en de tegenwoordige verkoopprijzen op de Indische markten zijn ook niet erg animeerend voor exporteurs. Er zijn voor de kleinere markten wel enkele zaken gedaan en ook de binnenlandsche vraag is nog zeer voldoende.

26 Febr. 5 Maart

26 Febr. 5 Maart

Liverpoolnoteringen (loco)	T.T. op Indië	1/6	1/6
F.G.F. Sakellaridis	27,09 27,09	T.T. op Hongkong	3/1 3/1
G.F. No. 1 Oomra	13,70 13,70	T.T. op Shanghai	4/8 4/7 ¹ / ₂

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands).

	17 Mrt. '19	10 Mrt. '19	3 Mrt. '19	18 Mrt. '18	17 Mrt. '17
New York voor Middling	28,60 c ¹	27,15 c	26,25 c	34,30 c	18,20 c
New Orleans voor Middling	27,50 c ¹	27,25 c	26, — c	32,63 c	17,63 c
Liverp. v. Good Midd. Texas	16,39 d	15,68 d	17,30 d	24,17 d ²	12,08 d ²

¹) 15 Maart 1919.

²) Good Middling Amer.

³) 16 Maart '17 Middling Amer.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '18 tot 14 Maart '19	Ooreenkomstige perioden	
		1917-18	1916-17
Ontvangsten Gulf-Havens..	4262	4911	6004
" Atlant. Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	3309	1749	2056
" " 't Vasteland.		847	1672
" " Japan etc...		268	428

Voorraden in duizendtallen

	14 Maart '19	15 Maart '18	16 Maart '17
Amerik. havens	1299	1523	1250
Binnenland	1458	1172	1083
New York	?	133	146
New Orleans	?	457	421
Liverpool	491 ¹)	474	785

¹) 15 Maart '19.

VETTEN EN OLIËN.

Zooals bekend, werden enkele vetmelters, welke niet voor de Regeering gewerkt hadden zoowel als handelaren wier vroeger bedrijf het was eetvetten te detaillieren, in de gelegenheid gesteld kleine kwantiteiten op aflading te koopen en werden dan hiervoor door de N.O.T. importlicences verleend, in verhouding tot den omvang van hunne zaken.

Aangezien de Regeering gebonden is aan het bekende bij „agreement“ toegestane rantsoen van 80.000 tons voor alle vetten (zoowel eetbare als technische), waarvan zij zelve een overwegend groot deel noodig heeft voor hare Margarine-distributie, kan er van groote „vrijgevigheid“ bij de N.O.T. nog geen sprake zijn.

(Wij veronderstellen als bekend, dat varkensvetten en andere varkensproducten buiten het agreement-rantsoen vallen, en dezé dus op N.O.T.-condities in onbeperkte hoeveelheden kunnen worden geïmporteerd).

Wordt echter over het voor bovengenoemde ompakkers en handelaren beschikbare kleine gedeelte niet ten volle gedisponeerd, dan komt weder eene volgende categorie aan de beurt, en wel in de eerste plaats die smelters, welke gedurende den oorlog wel voor de Regeering werkten.

Wat de vetten voor technische doeleinden betreft, zoo kunnen hiervan door verbruikers — in verhouding tot den omvang van hun bedrijf — beperkte hoeveelheden worden geïmporteerd op N.O.T.-condities.

Het is thans nog niet met ook maar éénige beslistheid te zeggen of bij de teekening van den voorloopigen Vrede — einde Maart begin April verwacht — de blokkade geheel zal kunnen worden opgeheven. Evenmin is het beslist of dan de rantsoeneringen zullen komen te vervallen. In het laatste geval zoude men dan weder natuurlijk zonder eenige beperking van kwantiteit kunnen koopen.

Wij geven hieronder eenige noteringen, c.i.f. Rotterdam N.O.T.-condities, indien niet speciaal anders er bij vermeld.

Oleo-Margarine. Dit artikel is feitelijk nog te duur in verhouding tot andere vetten. Dientengevolge zal er ook geen import-licence voor worden aangevraagd zoo lang zulks niet anders wordt.

De noteringen zijn:

Oleo-Margarine „Extra's”	f 178,—
„ „ mooie IIe soort	169,—/170,—
„ „ IIIe soorten	167,—
„ „ IVe	140,—

alles van Noord-Amerika.

Zuid-Amerik. Ie soort: \$ 45 f.o.b. Buenos-Ayres.

Premier-Jus. Ook hiervan is de Noord-Amerikaan-sche niet aangeboden, althans niet tot raisonnabelen prijs. Voor Zuid-Amerik. Ie soort biedt men .. f 115,— c.i.f.

„ „ IIe „ „ „ 112,— „

Cookingfat in kisten en vaten. Hiervoor is succes-sievelijk f 115,—, f 120,— en f 125,— betaald. Enkele importeurs willen verdere biedingen van f 115,— gaarne seinen.

Neutrallard. Men denkt ad f 186,— te kunnen koopen van de consignaties, welke 24 cr. per „Cape Romaine” van Amerika afgaan.

Purelard. Hiervan worden zendingen verwacht per „Cape Romaine” en per s.s. „Ingold” (laatstgenoemde boot ging 15 cr. van Baltimore) waarvoor biedingen van f 187,— te probeeren zijn.

Op aflading c.i.f. hier is de notering f 180,—.

Oleo-Stearine noteert f 89,— c.i.f. Rotterdam.

drukken bij eenige booten, z.g. lame ducks. Zoo moest een op de Black List voorkomende boot met 28/- naar Bordeaux genoegen nemen, terwijl de loopende vracht 54/- bedroeg. Naar Port Said moest een boot 20/- aannemen, daar deze anders niet vrijgegeven zou worden.

Het gebrek aan scheepsruimte blijft nijpend. Zwarte lijst booten konden emplooi vinden; ze zouden voor den duur der reis van de hinderlijke bepalingen ontheven worden. De reederijen gingen echter over 't algemeen niet in op de aanbiedingen, omdat ze, nu de ruimte blijkt noodig te zijn, de geallieerden op hun beurt op hun zwarte lijst schijnen te plaatsen.

GRAAN.

Data	Petro-grad Londen/ Rotterdam	Odessa Rotterdam	All. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
10/15 Maart 1919	—	—	16/— ¹⁾	15/—	f 90.— ¹⁾	120/—
3/8 „ 1919	—	—	16/— ¹⁾	15/—	„ 90.— ¹⁾	110/—
11/16 Maart 1918	—	—	—	50/—	—	200/—
12/17 Maart 1917	—	—	f 17,—	30/—	—	132/6
„ Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹⁾ / ₄	1/11 ¹⁾ / ₄	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor-deaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotterdam	Gothen-burg
10/15 Mrt. 1919	28/—	47/6	50/—	47/6	f 10	Kr. 45
3/8 „ 1919	54/—	47/6	52/6	50/—	„ 10	„ 50
11/16 Mrt. 1918	69/—	101/3	—	120/—	„ 45	„ 50
12/17 Mrt. 1917	51/—	101/3	100/—	100/—	„ —	„ —
„ Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

Graan Petrograd per quarter van 490 lbs. zwaar, Odessa per Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

¹⁾ Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

²⁾ Voor regeringsvrachten zie overzicht.

RIJNVAART.

Week van 10 tot 17 Maart 1919.

Gedurende de afgelopen week was de toestand in de laadhavens aan den Rijn nog dezelfde als de vorige week tengevolge van het niet hervatten van het werk in de mijnen. Er werd derhalve slechts zeer weinig verladen en was er ook weinig aanbod van sleepwerk.

De vrachtnotering van Duisburg naar Mannheim was Mk. 2.50 per ton, terwijl het sleeploon varieerde tusschen 19 en 16¹/₂ pf. per Centner.

Cauber Pegel wees einde der week 2,30 Mtr. aan.

Van Rotterdam naar Ruhrort werd niets bevracht. De levensmiddelen, bestemd voor de troepen in het bezette gebied, worden nog steeds door Deutsche schepen gevaren en gesleept. Vracht werd niet genoteerd, terwijl voor een enkel schip, dat naar Ruhrort gesleept werd, het 50-cents-tarief + 80/70 cents per last werd betaald.

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

15 Maart 1919. De Nederlandsche regeering betaalde voor zwaar graan van Noord-Amerika f 45 per ton voor de eerste 2000 ton en f 25 voor de rest; van San Lorenzo 1¹/₂ maal deze vrachten met f 2,50 reductie van Buenos-Ayres en La Plata, t.w. f 65 voor de eerste 2000 ton en f 35 voor de meerdere. In de vrije markt werden aanzienlijk hogere vrachtcijfers besteed.

De Centralen zullen maandelijks 370.000 ton graan en vet krijgen; het vervoer zal gedeeltelijk geschieden door tot dusver in Duitschland en neutrale havens stilliggende schepen.

Kolenvrachten waren in Engeland vast; alleen kon de Inter-Allied Chartering Committee de vrachten belangrijk

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

AMSTERDAM

Telefoon N 5580

'S-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

LEEUWARDEN

GRONINGEN

Telefoon 1555

ARNHEM

Telefoon 2723

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven)

Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor**GEBROEDERS CHABOT**
ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e.a. verzekeringen
van elken aard.**KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE
LLOYD**

AMSTERDAM

Geregelde Passagiers- en
Vrachtdienst met nieuwe,
moderne post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

CORUÑA, VIGO, LISSABON, LAS PALMAS.

GEBR. VAN UDEN

ROTTERDAM - AMSTERDAM - ZAANDAM

Reeders en Cargadoors
Bevrachtingsagenten - Expeditieuren
KOOP en VERKOOP VAN SCHEPEN

Telegram-Adres: „VANUDEN”

**Economisch-Statistische
Berichten****Te Koop gevraagd:**
Exemplaren Nr. 91, 95
en 96 van jaargang 1917.Aanbieding Secretariaat Economisch-
Statistische Berichten, Pieter de Hoogh-
weg 122, Rotterdam.**Eerste Nederlandsche
Hypotheekbriefbank**'S-GRAVENHAGE
Lange Vijverberg 9
Tel.-Adr. Briefbank
Int. Tel. 722 (Haag)De DIRECTIE bericht, dat het
DIVIDEND over 1918 bedraagt 16 pCt.,
zoodat betaalbaar zijn de Dividend-
bewijzen No. 21,
van de aandelen No. 1 tot en met
1000 met f 32,—,
van de aandelen No. 1a tot en met
500a met f 16,—,
te 's-Gravenhage, ten Hoofdkantore
der Bank, Lange Vijverberg 9;
te Amsterdam, bij de ASSOCIATIE-
CASSA;
te Rotterdam, bij MARX & Co.'s
BANK,
en verder bij hare Correspondenten.**HELDRIJNG & PIERSON**

BANKIERS

's-Gravenhage, Korte Vijverberg, hoek Doelenstraat.

KLUISINRICHTING.

Bewaarplaats voor Koffers met waardevollen inhoud en
EIGEN BRANDKASTEN.

Verzekering tegen alle gevaren aan bewaargeving verbonden.

N.V. „Oliefabriek van Dongen”
TE BLITAR.Vertegenwoordiger A. G. A. VAN DER VELDE,
Ieplaan 21, Den Haag.**VEREENIGDE CHEMISCHE FABRIEKEN**Telefoon: 2053, 2072 en 2073
Telegram-Adres: „RODUMA”Hoofdkantoor: Haringvliet No. 100
ROTTERDAM**KUNSTMESTSTOFFEN**

Fabrieken te: KRALINGSCHVEER, ZWIJNDRECHT en GRONINGEN

VAN DEN BERGHS, LIMITED
Margarine-Fabrikanten, Rotterdam